

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**BAĞLANMA STİLLERİ VE KİŞİLER ARASI GÜVEN ARASINDAKİ
İLİŞKİDE MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN ARACI ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İrem SÖĞÜT

**Lefkoşa
Haziran, 2022**

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

BAĞLANMA STİLLERİ VE KİŞİLER ARASI GÜVEN ARASINDAKİ
İLİŞKİDE MÜKEMMELİYETÇİLİĞİN ARACI ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İrem SÖĞÜT

Tez Danışmanı
Assist. Prof. Dr. Ezgi Ulu

Lefkoşa
Haziran, 2022

Onay

İrem SÖĞÜT tarafından hazırlanan “**Bağlanma Stilleri Ve Kişiler Arası Güven Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolü**” başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili Klinik Psikoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 20/06/2022 tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Yrd. Doç. Dr. Hande Çelikay Söyler	.....
Jüri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Şebnem Güldal	.....
Danışman:	Assist. Prof. Dr. Ezgi Ulu	.....

Anabilim Dalı Başkanı Onayı

20/06/2022

.....

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İlkelerine Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

İrem SÖĞÜT

20/06/2022

Teşekkür

Öncelik tez çalışmamın her aşamasında yanımda olan, desteklerini esirgemeyen ve çalışmamı bilimsel açıdan biçimlendiren, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum tez danışmanım Assist. Prof. Dr. Ezgi Ulu'ya sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak eğitim hayatım süresince maddi-manevi destekleri ve sevgileri ile her an yanımda olan canım aileme teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

İrem SÖĞÜT

Özet

Bağlanma Stilleri ve Kişiler Arası Güven Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolü

Söğüt, İrem

Yüksek Lisans, Klinik Psikoloji Bilim Dalı

06.2022, 85 sayfa

Bu araştırmanın amacı bağlanma tarzları ile kişilerarası ilişkilerde güven düzeyi değişkenleri arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı bir rolünün olup olmadığını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda yetişkinlik çağındaki 350 birey araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde güvenli ile saplantılı bağlanma tarzının ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin daha yüksek olduğunu ve kadınlarda korkulu ile kayıtsız bağlanma tarzının anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, genel olarak, eğitim düzeyi arttıkça güvenli bağlanma düzeyinin yükseldiği ve saplantılı ve kayıtsız bağlanma düzeyinin ise azaldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak, eğitim düzeyi yükseldikçe mükemmeliyetçilik özelliğinin de arttığı tespit edilmiştir. Mevcut tez çalışmasının sonuçları anne ve babanın eğitim düzeyi düştükçe, genel olarak, tüm bağlanma tarzlarının yükseliş gösterdiğine işaret etmektedir. Buna ilave olarak, anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe mükemmeliyetçilik düzeyinin de artış gösterdiği bulunmuştur. Korelasyon analizi sonuçlarına göre güvenli bağlanma ile ilişkilerde duyulan güven arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Ayrıca güvenli bağlanma tarzı ile mükemmeliyetçilik arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Buna ek olarak, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzlarına sahip olan bireylerin ilişkilerde güven düzeyinin daha düşük olarak bulunmuştur. Aracılık analizi sonuçlarına bakıldığında ise ilişkisinde mükemmeliyetçilik değişkeninin aracı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar literatür bulguları ile karşılaştırmalı olarak tartışılmış ve karşılaştırılmıştır. Tartışma bölümünde nesne sürekliliği, toplumsal cinsiyet rolleri ve Türk toplumunun genel karakteristik özelliklerine değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: bağlanma tarzları, kişilerarası ilişkilerde güven mükemmeliyetçilik

Abstract

The Mediating Role of Perfectionism in the Relationship Between Attachment Styles and Interpersonal Trust

Sogut, Irem

MA, Department of Clinical Psychology

06.2022, 85 pages

The aim of this study is to examine whether perfectionism has a mediating role in the relationship between attachment styles and the variables of trust level in interpersonal relationships. For this purpose, 350 individuals in adulthood were included in the study. When the results of the research are examined, it is seen that the secure and preoccupied attachment style and the level of perfectionism are higher, and the fearful and dismissive attachment style is significantly higher in women. In addition, in general, it was concluded that as the level of education increased, the level of secure attachment increased and the level of preoccupied and dismissive attachment decreased. In addition, it has been determined that the level of perfectionism increases as the education level increases. The results of the current thesis study indicate that as the education level of the parents decreases, in general, all attachment styles increase. In addition, it was found that the level of perfectionism increased as the education level of the parents increased. According to the results of the correlation analysis, there is a positive relationship between secure attachment and trust in relationships. In addition, a negative relationship was found between secure attachment style and perfectionism. In addition, individuals with fearful, indifferent and preoccupied attachment styles were found to have lower levels of trust in relationships. When the mediation analysis results were examined, it was found that the perfectionism variable did not have a mediating effect in the relationship. The results obtained within the scope of the research were discussed and compared with the literature findings. In the discussion part, object permanence, gender roles and general characteristics of Turkish society are mentioned.

Keywords: attachment styles, trust in interpersonal relationships, perfectionism

İçindekiler

Onay	i
Etik İlkeler Uyumluk Beyanı	ii
Teşekkür	iii
Özet	iv
Abstract	v
İçindekiler	vi
Tablolar Listesi	ix
Şekil Listesi	x
Kısaltmalar	xi

BÖLÜM I

Giriş	1
Problem Tanımı	2
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Soruları	5
Araştırmanın Sınırlılıkları	6
Tanımlar	6

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar	7
Bağlanma Kavramının Tanımı ve Bağlanma Kuramı	7
Bağlanma Stilleri	9
Güvenli Bağlanma Stili	9
Kayıtsız Bağlanma Stili	10
Korkulu Bağlanma Stili	10
Saplantılı Bağlanma Stili	11
Kişilerarası Güven	12
Kişiler Arası Güven Kavramına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar	12
Rotenberg Kişiler Arası Güven Yaklaşım	12
Psikososyal Gelişim Kuramı	12
İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı	13

Mükemmeliyetçilik Kavramı ve Tanımı.....	13
Mükemmeliyetçiliği Etkileyen Unsurlar	15
Mükemmeliyetçilik ve Bağlanma Tarzları Arasındaki İlişki.....	17
Başlanma Tarzları ve Güven Arasındaki İlişki	17
Kişiler Arası Güven ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişki.....	17
İlgili Araştırmalar	18

BÖLÜM III

Yöntem.....	23
Araştırma Modeli	23
Araştırmanın Yeri ve Zamanı	23
Evren ve Örneklem	23
Verilerin Toplanması.....	24
Veri Toplama Araçları	24
Sosyodemografik Bilgi Formu.....	24
İlişki Ölçekleri Anketi	24
İlişkilerde Güven Ölçeği.....	25
Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği.....	25
Verilerin Analizi	26

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar	28
----------------------------	----

BÖLÜM V

Tartışma.....	38
Demografik Bilgilere Yönelik Bulguların Tartışılması	38
Korelasyon Analizi Bulgularının Tartışılması.....	42
Aracılık Analizi Bulgularının Tartışılması	43

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler	45
Araştırmanın Sonuçları.....	45
Öneriler.....	46
Araştırmacılara Öneriler	46
Uygulayıcılara Öneriler	46
Kaynakça.....	47
Ekler	62
Ek 1. Etik Kurul Onayı.....	62
Ek 2. Ölçüm Araçları	63
Ek 3. Demografik Bilgi Formu	64
Ek 4. Ölçüm Araçları Kullanım İzni	65
Ek 5. Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu	67
Ek 6. İntihal Raporu	68
Ek 7. Özgeçmiş	72

Tablolar Listesi

	Sayfa
Tablo 1. Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri	23
Tablo 2. Normallik Dağılımı Tablosu	27
Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Yönelik Bulgular	28
Tablo 4. Eğitim Durumu Değişkenine Yönelik Bulgular	29
Tablo 5. Anne Eğitim Durumu Değişkenine Yönelik Bulgular	31
Tablo 6. Baba Eğitim Durumu Değişkenine Yönelik Bulgular	33
Tablo 7. Araştırma Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Analizi Bulguları	35
Tablo 8. Aracılık Analizi Bulguları	36

Şekil Listesi

	Sayfa
Şekil 1. Modelin Standardize Edilmiş Yol Katsayıları	37

Kısaltmalar

ANOVA:	Analysis of Variances
ÇBMÖ:	Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği
İÖA:	İlişki Ölçekleri Anketi
İGÖ:	İlişkilerde Güven Ölçeği
KKTC:	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
SPSS :	Statistical Package for the Social Science

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, sınırlılıklarına ve ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Bireyin dünyaya geldiği ilk andan itibaren başkasının yardımına ve bakımına ihtiyaç duyan farkındalık seviyesinde olmayan dürtüleri bulunmaktadır. Ona dünyayı tarif edecek, gösterecek ve anlamlandırarak yol göstericilere gereksinimleri olmaktadır. Bu yol gösterici, genel olarak, annedir (Özakkaş, 2004). İlk yıllarında bebeğin yaşamında birtakım kompleks ve hızlı gelişimsel farklılıklar olmaktadır. Ayrıca bu dönemde hem fizyolojik olarak bir denge oturtma hem de varlığını ve dış çevreyi tanıma gayreti göstermektedir. Bu noktada anne çok mühim bir göreve sahiptir (Şener ve Karacan, 1999).

İlk yıllarında bebeğin yaşamında birtakım kompleks ve hızlı gelişimsel farklılıklar olmaktadır. Ayrıca bu dönemde hem fizyolojik olarak bir denge oturtma hem de varlığını ve dış çevreyi tanıma gayreti göstermektedir. Bu noktada anne çok mühim bir göreve sahiptir (Şener ve Karacan, 1999).

Annenin davranışlarının dengeli olması temel güven duygusunun oluşumunda oldukça önemlidir. Bu durum, sadece fiziksel gereksinimlerin giderilmesi değil aynı zamanda tertiplenmesini kapsamaktadır. Bebeğin doyurulması, uyutulması gibi gereksinimlerin bir rutine bağlanması gerekmektedir. Hayatının ilk evrelerinde bu bakımı göremeyen kişi, ileriki evrelerde karşılaşacağı zorluklarda çok hassaslaşır ve panikler (Geçtan, 2000).

Bebeğin bakımında ve gereksinimlerinin giderilmesinde ilk sırada yer alan kişi annedir. Bununla beraber babanın da çocuğun hayatında yeri vardır. Ancak bu konuda pek fazla bilgi verilmemiştir (Güngörmüş, 2004). Babayla çocuk arasında ilişkinin anneye nazaran daha zayıf olduğu belirtilmiştir (Ainsworth, 1989). Psikolojik ve fizyolojik olarak çocuğun sıhhatli olmasında anne kadar babanın da önemli etkisi bulunmaktadır (Erdoğan, 2004).

Anne ve bebek arasındaki ilk zamanlarda oluşan bağ oldukça önemlidir. Bu zamanda bebeğin anneden beklentisi güven, ihtiyaçlarının giderilmesi ve sevgidir. Bu ihtiyaçları anne tarafından karşılanan bebeğin yaşama bakışı da güven temelinde başlar. Bu durum, sadece fiziksel gereksinimlerin giderilmesi değil aynı zamanda

tertiplenmesini kapsamaktadır. Bebeğin doyurulması, uyutulması gibi gereksinimlerin bir rutine bağlanması gerekmektedir. Hayatının ilk evrelerinde bu bakımı göremeyen kişi, ileriki evrelerde karşılaşacağı zorluklarda çok hassaslaşır ve panikler (Geçtan, 2000). Anne ile doğumdan sonra hemen başlayan bağlanma süreci, kişinin tüm hayatı boyunca özel hayatını, iş hayatını ya da akademik hayatını etkilemekte ve şekillendirmektedir (Solmuş, 2008).

Bebeklerin hayatlarının ilk yılının ortalarına doğru anne ve babalarıyla bağ kurdukları belirlenmiştir (Ekşi, 1999). İlk zamanlarda bebeğin yükümlüğü sadece annededir. Baba da sonra bu etkileşim içinde yer alır ve bebeğin hayatındaki yeri giderek önemli olmaya başlar (Geçtan, 2000). Freud'a göre, anne ile bebek arasındaki ilişki, bebeğin ilerideki kişilik hususlarını ve sosyal yönünü önemli ölçüde biçimlendirmektedir. Bununla birlikte babanın da çocuğun yaşamının sonraki evrelerinde etkisi olduğunu savunmuştur. Bowlby ise, annenin eksikliğinin gelişime dair sorunların temeli olduğunu bununla birlikte babanın ise, anneye takviye bir güç olduğunu belirtmiştir (Parke ve Lewis, 1981). Bowlby annenin önemi üzerinde durmuştur. Bebeklik aşmasında babanın da önemli bir rolü olduğunu fakat annelere nazaran arka planda kaldıklarını belirtmiştir.

Bağlanma stilleri ise, bebeklik evresinde güvenli olan ya da olmayan biçiminde bir defa oluştuktan sonra hayat boyunca devamlılık gösterir (Sabuncuoğlu ve Berkem, 2006). Bu noktadan bağlanma stili, bireyin çevresiyle kuracağı ilişkilerde geçmişindeki temel ilişkileri olan kişilerle kurduğu ilişkilerini genellemesidir (Mikulincer ve Shaver, 2019). Bununla birlikte bağlanma stilleri, kişilerin sosyal hayattaki hareketlerini de tayin ederek psikolojilerine de doğrudan etki etmektedir (Terzi ve Cihangir Çankaya, 2009). Bu doğrultuda, araştırmanın amacı; bireyin çevresel ilişkilerini ve kişilik gibi özelliklerini etkileyen bağlanma biçimleri ile kişiler arası ilişkilerde güven ve mükemmeliyetçilik değişkenleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve bağlanma tarzları ile kişiler arası ilişkilerde güven değişkenleri arasında mükemmeliyetçiliğin aracı bir rolünün olup olmadığını tespit etmektir.

Problem Tanımı

Bireyler birçok kişilik örüntüsünü birlikte gösterebilmektedir. Mükemmeliyetçilik de bu kişilik örüntülerinden birisidir. Mükemmeliyetçilik olumlu, olumsuz, pozitif negatif, zararlı veya zararsız gibi pek çok açıdan kavramsallaştırılmış bir kişilik özelliği olarak literatürde yer edinmiştir (Kokkoris,

2019). İlerleyen zamanlarda mükemmeliyetçilik tek boyutlu ve çok boyutlu olarak incelenmiş ve daha çok çok boyutlu mükemmeliyetçilik üzerine araştırmalar yapılmıştır (Frost ve ark., 1990). Mükemmeliyetçiliği çok boyutlu olarak inceleyen ayrı iki tane ölçek geliştirilmiştir. Frost ve arkadaşları tarafından geliştirileni, kişisel standartlar, hatalara aşırı dikkat etme, ailesel eleştiri, ailesel beklentiler, davranışlarından emin olamama ve düzen içeren altı alt boyuttan oluşmaktadır (Kağan, 2011). Hewitt ve Flett'e göre ise mükemmeliyetçilik üç boyut altında toplanmış; kendine yönelik, diğerlerine yönelik ve sosyal düzene yönelik olarak ayrılmıştır. Mükemmeliyetçiliğin kendine yönelik boyutundaki risk faktörleri; kendinden memnun olmama, öfke ve daha çok duygusal düzenleme yapamama gibi durumlarla ilişkiliyken sosyal düzen ve diğerlerine yönelik mükemmeliyetçilik daha çok kişilik bozukluklarıyla ilişkili bulunmuştur (Hewitt ve Flett, 1991). Günümüzde yapılan araştırmalar mükemmeliyetçilik açısından gerek kişisel gerek çevresel faktörlerden dolayı üniversite öğrencilerinin risk altında olduğunu ortaya koymuştur (Smith ve ark, 2018). Mükemmeliyetçilik pek çok psikolojik ve fiziksel rahatsızlık için risk faktörü olduğu gibi yeme bozuklukları için de oldukça önemli bir risk faktörüdür.

İnsan hayatında bağlanma, doğumdan itibaren başlayan, zamana ve şartlara bağlı olarak şekillenen bir durumdur. Kuramcılar, hayatın ilk günlerinde ortaya çıkan ve duygusal yönü ağır basan bağlanma halinin çevre ile etkileşim neticesinde geliştiğini belirtmişlerdir. Yine insan hayatında sağlıklı bir bağlanmanın varlığının pozitif bir etkisi olduğu dile getirilmiştir. Bağlanma kavramının son derece geniş olması, kimi araştırmacıların çocuk-bakıcı bağlanmasına, kimilerinin yetişkinlerde bağlanmaya, kimilerinin de bağlanmanın akran ve romantik ilişkileri ne şekilde etkilediğini araştırmaya yönelmesini neden olmuştur (Bowlby, 1969).

Berk (2013), içsel çalışan modelin, bireyin kendisi ve diğerleriyle olan bilişsel temsillerini kapsadığını dile getirmiştir. Bebek birincil bakım verenden gereken desteği gördüğünde olumlu bilişsel temsiller, göremediğinde olumsuz bilişsel temsiller oluşmaktadır. Özetle, bakım verenin bebeğe karşı tepkileri ile bilişsel temsil kodlanmaktadır. Bu nedenle bağlanma, bireyin tüm yaşamını etkileyebilmektedir.

Literatür incelendiğinde bireylerin sahip olduğu bağlanma stillerinin birçok kişilik örüntüsüyle olan ilişkisi ortaya konmuştur (Deniz, 2011; Demir, 2019). Literatürde mükemmeliyetçilik de bir kişilik örüntüsü olarak ele alındığından

bağlanma stillerinin, araştırmacı tarafından, mükemmeliyetçilik özelliği ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür (Sevi, 2009).

Psikolojide bağlanma, bir birey ile diğer birey arasında yer alan uzun süreli duygusal bağ anlamına gelmektedir. Psikoloji tarihinde ne kadar geriye gidersek gidelim kuramcıların bireyin erken dönem deneyimleri, ebeveynleriyle arasındaki ilişki ve bunların kişilik gelişimi üzerindeki etkileri üzerinde çalıştıklarına tanıklık ederiz (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bowlby (1969) ve Ainsworth (1985) bağlanmayla ilgili çalışmalar yapıp bağlanma stilleri geliştirmişlerdir. Her bağlanma stilinin farklı özellikler taşıdığı bilinmektedir. Güvenli bağlanma stilinde bulunan bireylerin nevroitikliğe dair özellikleri az, dışa dönüklüğe dair özellikleri görece daha fazladır. Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin buhranlı, ilişkilerinde tatminsiz oldukları, korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin ise iletişimden kaçan, duygusal ilişki kuramayan yetişkinler oldukları saptanmıştır (Ulu, 2007).

Tüm bu bilgiler ışığında mevcut tez çalışmasında ele alınan temel araştırma problemi cümlesinin ‘Bağlanma stilleri ve kişiler arası güven arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolü var mıdır?’ şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı bağlanma stilleri ve kişiler arası güven arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı bir rolü olup olmadığını incelemektir. Ayrıca araştırmada birtakım alt amaçlar da söz konusudur. Alt amaçlar kapsamında kurulan araştırma problemleri şu şekildedir:

- Bağlanma tarzları demografik değişkenlere (cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, eğitim durumu, anne ve baba eğitim düzeyi) göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Kişiler arası ilişkilerde güven düzeyi demografik değişkenlere (cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, eğitim durumu, anne ve baba eğitim düzeyi) göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Mükemmeliyetçilik düzeyi demografik değişkenlere (cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, eğitim durumu, anne ve baba eğitim düzeyi) göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Bağlanma tarzları, kişiler arası ilişkilerde güven ve mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Yapılan araştırmanın ilgili literatürü zenginleştireceği ve alana katkı sunacağı şeklinde düşünülmektedir. Çünkü benzer nitelikte bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Ayrıca yapılan araştırmada sadece değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkisi değil aynı zamanda mükemmeliyetçilik değişkeninin aracı rolü bir rolünün olup olmadığı da saptanmıştır. Aracılık analizinin her araştırmacı tarafından kullanılmadığı da düşünüldüğünde uygulanan istatistiksel analizlerin de dikkate değer olduğu şeklinde bir değerlendirme yapılmaktadır.

Buna ek olarak, bireyin bağlanma tarzları kişiler arası ilişkilerinin başarılı bir şekilde gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Örneğin, kayıtsız bağlanma stilinde kişinin kendisine karşı olan duyguları olumlu iken başkalarına karşı olan duyguları olumsuzdur. Kendilerini değerli görürler. Bu modeldeki kişiler bağımsızlıklarına düşkünlüdürler. Başkalarına olan gereksinimi ve samimi ilişkilerin önemini kabullenmezler. Başkalarından uzak durarak bağlanma gereksinimini kabullenmeyerek ileride bir reddedilme durumuna karşı olumlu benlik stili oluştururlar (Kaya, 2021). Saplantılı bağlanma tarzında bireyin sahip olduğu değersizlik hissine karşın başkalarını olumlu görmesi modelidir. Bu modeldekiler kendilerine karşı olumsuz hisler beslerler ve sevmeye değer bulmazlar. Ayrıca yaşadıkları ilişkilerde takıntılıdır (Sümer ve Güngör, 1999). Güvenli bağlanma tarzında ise birey daha sağlıklı ilişkiler kurabilmektedir (Demirtaş, 2019). Dolayısıyla bağlanma tarzlarının bireyin çevreyle olan ilişkisinde çok önemli bir rolü vardır ve bu role ilişkin dinamiklerin daha iyi anlaşılması için mevcut tez çalışması gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda yapılan araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Soruları

Yetişkin bireylerin bağlanma stilleri ve kişiler arası güven arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı bir rolü olup olmadığını incelemek amacıyla yapılan bu araştırmada sunulan araştırma sorularının yanıtlanması hedeflenmektedir.

1. Bağlanma tarzları, demografik verilere (yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, eğitim durumu ve ebeveyn eğitim durumu) göre anlamlı şekilde farklılık göstermekte midir?
2. Kişiler arası güven düzeyi, demografik verilere verilere (yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, eğitim durumu ve ebeveyn eğitim durumu) göre değişiklik anlamlı şekilde farklılık göstermekte midir?
3. Mükemmeliyetçilik düzeyi, demografik verilere verilere (yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, eğitim durumu ve ebeveyn eğitim durumu) göre değişiklik anlamlı şekilde farklılık göstermekte midir?

4. Bağlanma stilleri, kişiler arası güven ve mükemmeliyetçilik arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?
5. Bağlanma stilleri ve kişiler arası güven arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin anlamlı Şekilde aracı bir rolü var mıdır?

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Yapılan araştırmada toplanacak veriler Covid-19 salgını nedeniyle online bir Şekilde toplanacaktır. Bu nedenle katılımcıların duygulanım düzeyleri ve olekleri yanıtlarken gösterdikleri tavırlar gzlemlenemeyecektir.
2. Yapılan araştırma ulaşılan örneklem grubunun nitelikleriyle ve 350 kişi sınırlandırılmıştır.
3. Bu tez çalışması 350 kişilik örneklem büyüklüğü ile sınırlıdır.
4. Gerçekleştirilen araştırma kesitsel desen niteliğinde olduğu için, boylamsal çalışmalarda olduğu gibi, zamanın getirdiği değişimler ollemeyecektir. Bu durum araştırmacı tarafından bir sınırlılık olarak grlmektedir.

Tanımlar

Bağlanma: İnsan hayatının ilk dönemlerinden başlayarak başkalarından ayrılan ve seçilen, sıklıkla daha güçlü ve tecrübeli olduğu varsayılan kişiye yönelik duyulan yakınlık ve güven hissi ile bu yakınlığı devam ettirme gereksinimini içeren duygusal bir bağ olarak tanımlanabilir (Bowlby, 1969).

Kişiler arası güven: kişilerin farklı ortamlarda ki gördükleri bireylere yönelik hissetmiş oldukları güven duygusunu içermektedir (Polat, 2009).

Mükemmeliyetçilik: Kişinin yaşamının her alanında kusursuzluğu istemesi yönündeki mantık dışı yatkınlığıdır (Eryılmaz, 2016).

BÖLÜM II

Kavramsal Temeller / Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırma ile ilgili kavramsal açıklamalara, tanımlamalara ve araştırma ile ilgili literatür’de geçen ve daha önce yapılmış olan araştırmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Bağlanma Kavramının Tanımı ve Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramı, kişisel farklılıkları anlamak, bireylerin duygusal bağlar inşa etme gereksiniminin varlığına bu gereksinimin evrenselliğine dayanan bir kuramdır (Sümer, 2006: Bowlby, 2012). Bağlanma kuramının temel amacı bebeklerin bakım verenlerine karşı göstermiş oldukları yakınlık hissi ve duygusal bağın nasıl meydana geldiğini göstermektedir. Bağlanma kuramını ilk öne süren Bowlby, annesinin ebeveynlerin fazla ilgisinin çocukları şımarttığını düşünmesi üzerine annesini sadece günde birkaç saat görerek büyümüştür. Bowlby henüz dört yaşındayken bakıcısının evden gidişini; bağlanma figürünün kaybı şeklinde olarak açıklamaktadır ve bağlanma çalışmalarını devam ettirmesini sağlayan en büyük motivasyonunun bu travma olduğunu belirtmektedir (Bowlby, 2012). Daha çok bağlanma problemlerinin bir nesilden diğer nesle nasıl aktarıldığı konusuyla ilgilenmiştir. Bowlby’nin çalışmalarının ana çıkış noktası Harlow’un yaptığı çalışmalardır. Harlow (1958) maymunlar ile gerçekleştirdiği deneyde bebek maymunların telden yapılmış anne maketinde süt ile karınlarını doyurduktan hemen sonra süt olmayan pelüş anne maketine giderek zamanlarının çoğunu orada geçirdikleri ve sarıldıkları gözlemlenmiştir. Sonuç olarak bebek maymunlar açlıklarını gidermenin yanında sevgi ve sıcaklık gereksinimlerini de gidermeye çalışmışlardır. Harlow daha sonra anneden uzak ve sosyal izolasyon içerisindeki maymunları incelemiştir ve bu maymunlarının ileri ki yaşamlarında içe dönük, ilişki inşa edememe ve cinsel isteksizlikleri olduğu gözlemlenmiştir. Bu deneyin sonucunda Harlow’a göre anne- bebek arasında oluşan karşılıklı duygusal bağın gelecekteki hayata en büyük katkısı, başka kişilerle daha sonra inşa edilen tüm ilişkilerde güven duygusunun meydana gelmesidir. Bu deneyin sonucunda bulunan bulgular Bowlby’nin bağlanma sorunlarının nesilden nesile aktarımı düşüncesini de desteklemiştir.

Bakmak ve korumaya karşı olan talebi ortaya koyan bağlanma davranışının iki işlevi bulunmaktadır. Bu işlevler;

1. Bakım verenin bebeğini dış tehlikelerden korumasını sağlamak.
2. Bebeğin hayatını nasıl sürdürebileceğini bakım verenden öğrenmesi (Bowlby, 2013).

Bağlanma kuramının gelişiminde bir diğer önemli kişi Kanadalı psikolog Mary Ainsworth'dur. Ainsworth bir süre Bowlby ile beraber çalışmış ve onun görüşlerini paylaşmıştır. Ainsworth, bağlanma kuramının işlemsel açıklamasını yapan kuramcıdır Ainsworth'a göre, bağlanma, hayatta kalmayı sağlayıcı olması yönüyle, kişilerde doğuştan var olan bir mekanizmadır. Böylelikle bebek, çevreyi keşfetmek için bakım vereninden uzaklaşmayacak ve bakım vereni yanında olduğunda, kendisini güvende hissedecek ve çevresindekilere ilgi gösterecektir. Bağlanma ile ilişkili olan Yabancı Durum Deneyine göre, bebeklerin annelerinden ayrılmalarına verdiği reaksiyonlara göre üç çeşit bağlanma stili tanımlanmıştır. Bunlardan ilki güvenli bağlanma kategorisindeki bebekler, yabancı olan bir ortamdan annelerinin yanındayken, etkileşim halindeyken rahattırlar, anneleri buldukları yerden ayrıldığında ortamı keşfetmeyi azaltırlar. Anne geri geldiğinde ise az bir şekilde tepki verip keşfe devam ederler. İkinci bağlanma stili ise kaçınmacı bağlanan bebeklerdir. Anne ortamdaki ayrıldığında hiçbir reaksiyon göstermezler ve ortamın keşfine devam etmektedirler. Anne ile bir etkileşimleri bulunmamaktadır. Son olarak kararsız/kaygılı bağlanma kategorisinde yer alan bebekler ise ortamı keşfederken rahat değildirler. Anne buldukları ortamdaki ayrıldığında çok fazla tepki gösterirler ve anne geri geldiğinde tepkileri azalmadan devam eder, çok zor rahatlarlar (Ainsworth, 1979). Güvenli, kaygılı ve kaçınan bağlanma modellerine dağınık (dezorganize, saplantılı) bağlanma stili daha sonra eklenmiştir. Bağlanma araştırmaları önceki bireylerin bebeklik ve çocukluk senelerine odaklanırken, son yıllarda yetişkinlikteki bağlanma stillerine yönelik çalışmalar artarak devamlılığını sürdürmektedir. Yetişkinlikteki bağlanma davranışlarının devamı olarak hareket etmektedir (Bowlby, 2013). Bağlanma kuramı savunucularına göre, bağlanma modeli kişinin bütün hayatını etkilemekte ve şekillendirmektedir. Bireylerin romantik hayatını, iş hayatını ve akademik yaşamını etkilemektedir. Bağlanmanın gözlemlenen etkileri, bireylerde birer kişilik özelliği olarak da görülmektedir (Allen, 2000; akt., Aslangiray, 2013).

Bartholomew ve Horowitz (1991), Hazan ve Shaver'in (1987) üçlü bağlanma stilini, Bowlby'nin (1973) benliğe ve diğerlerine ilişkin zihinsel temsiller

kavramından yola çıkarak ele almış ve yetişkinlerde bu kavram perspektifinde dörtlü bağlanma stilini ortaya koymuşlardır. Bu dörtlü bağlanma modeli iki boyut ve dört örüntüyü içermektedir. Boyutları olumlu ve olumsuz olarak ayrılmaktayken; güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız bağlanma modelleri olarak meydana getirilmiştir. Bu model de kişinin kendisini ve başkalarını olumlu veya olumsuz olarak algılaması yer almaktadır (Çalışır, 2009). Olumlu benlik içsel olarak gelişmiş kendini sevmeye ve saygı duymaya olarak açıklanabilir. Olumsuz benlik modeline sahip kişilerde ise onaylanma gereksinimi görülür ve kendilerine saygılar yok denecek kadar azdır. Olumlu başkaları modelinde “başkaları”nın güvenilebilir ve ulaşılabilir olduğuna dair içsel bir inanç mevcutken olumsuz benlik modelinde “başkaları” güvenilmezdir (Bartholomew ve Horowitz 1991; akt. Sümer, 2006). Erken dönemde anneyle inşa edilen bağlanma ilişkisi, yetişkinlikte de başka bireylerle inşa edilen bağlanmanın bir provası olduğu düşünülmektedir (Tüzün ve Sayar, 2006).

Bağlanma, bebek ve çocuklar açısından son derece önemlidir. Zira bebek bir bakım verene sahip olduğunda, hayatta kalma ihtimali artmaktadır (Webster, 1998). Bebek, ilk 6 hafta boyunca rahat bir ortam ve gıda sağlayan bakım veren ile kalmayı tercih eder. Fakat yabancıların yanında kaldığında da rahatsızlık işaretleri sergilemez. Bu durum, bebeğin bağlanma öncesi dönemde olduğunu göstermektedir. Bu dönemin ardından bebek tanıdığı ve tanımadığı insanları ayırt etmeye başlar. Bu dönem, bağlanmanın oluşması aşamasıdır. Altıncı yedinci aylarda bebek, tanımadıklarına karşı temkinli bir tutum sergiler ve bu dönem kesin bağlanma dönemi olarak adlandırılır. Bu dönemde bebek, bakım veren ortamı terk ettiğinde üzülür ve ayrılık kaygısı hisseder. Bu duygu, bakıcı için de aynı şekildedir. Bebek, birincil bakım vereni bir güvenli üs olarak görmektedir. Çevreyi ve dünyayı keşfedebilmek adına uzaklaşsa dahi ardından daima bakım verenin yanına döner. Bebeğin sıradaki aşaması, çift taraflı ilişkiler dönemidir. Bu süreçte organizma, bakım verenden uzakta zaman geçirebilmektedir. 18-24 ay aralığında başlayan bu dönem, yaşam boyu sürmektedir (Amado, 2005).

Bağlanma Stilleri

Güvenli Bağlanma Stili

Bireyin kendisini duygusal olarak açıklayabilmesini sağlamakta, olumsuz bir şekilde ifade edişini azaltmaktadır (Laible, 2007; akt., Antalyalı, Dumlupınar ve Özkul, 2017). Güvenli bağlananlar ilişkilerinde güvensizlere oranla daha fazla tatmin

olurlar (Pistole ve Arricale, 2003). Güvenli bağlanma stili, kendini önemli hissetme ve sevebilir olma hissini çoğunlukla diğerlerinin kabullenici ve cevap vericiliğine dair beklentileri ile birleştirmektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Güvenli bağlanan kişiler, sıkıntılarını kabullenerek diğerlerinden yardım talep etme konusunda ve zor duygularını ifade etme konusunda rahattırlar. Güvenli bağlanan kişiler, diğerlerine kıyasla stres kaynaklarını daha az tehdit edici olarak görmektedirler. Sinirlerini kontrollü ve düşmanca olmayan bir şekilde yansıtırılar. Olumlu duygu yaşantıları, yaratıcı sorun çözme yetisini geliştirmektedir (Belsky, 2002). Bu stilde bağlanan bebekler, bakım vereni güvenli bir dayanak şeklinde görmektedir. Bakım verenden ayrıldıklarında ağlayabilir ya da ağlamayabilirler (Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall 1978). Gereksinim anında bakım verenin yanlarında olacağına emindirler. Stres anında güvenli dayanakları olan bakım verene yönelirler. Bowlby (1982), annenin varlığı veya ilgisinin, stresli anlarda çocuğu yarıştırmak için yeterlidir. Bu stilde bağlanan çocuklar rahatça keşif yapabilmektedirler. Zira çocuk, annesinin ihtiyaç anında yardıma koşacağını bildiğinden dolayı rahat ve korkusuz davranabilmektedir.

Kayıtsız Bağlanma Stili

Kayıtsız bağlananlar ilişkilerine şüphe duyarlar. Çevresine karşı yakınlıkta güvenmezler. Bu bağlanmada yakın ilişki teklifini reddederler. Kayıtsız bağlanan kişilerin öfkelerini ve yalnızlıklarını egosu yüksektir (Mayseless, 1991). Bu model de kişinin kendisine karşı olan duyguları olumlu iken başkalarına karşı olan duyguları olumsuzdur. Kendilerini değerli görürler. Bu modeldeki kişiler bağımsızlıklarına düşkündürler. Başkalarına olan gereksinimi ve samimi ilişkilerin önemini kabullenmezler. Başkalarından uzak durarak bağlanma gereksinimini kabullenmeyerek ileride bir reddedilme durumuna karşı olumlu benlik stili oluştururlar. Kişiler hayatlarındaki problemlerle baş edebilmek için öfke, narsisizm, inkâr, kaçınma ya da paranoya gibi psikolojik durumları büyük ihtimal kullanmaktadırlar (Kuyumcu, 2005). Bu stilde, çocuğa karşı tutarsız davranışlar sergileyen ebeveynler söz konusudur. Endişeli ya da aşırı koruyucu ebeveynler, çocukta dirençli bağlanmaya neden olabilmektedir.

Korkulu Bağlanma Stili

Korkulu kaçınmacı bağlananlar incelendiğinde temel bakım alamayan ve ebeveyninden ilgi görmeyen kişilerdir. Bu bağlanma türünde bireyler seilmeyi hak etmediklerini düşünürler. Çevresinin ilgi göstermesine ve desteklemesine

güvenmezler (Bartholomew ve ark., 2001). Bu bireyler acı çekmekten terk edilmekten korktukları için yakın ilişki kurmaktan kaçınırlar. Korkulu bağlanan bireyler içedönük, güvenliklerini ve bağımsızlıklarını korumaya çalışan bireyler olarak gözlemlenmişlerdir (Erzen, 2013). Bu stilde bağlanan çocuklar, bakım verenin yanında tepkisiz görünmektedirler. Bakım verenin ortamı terk etmesi halinde stresli görünmez ve yabancılara da ebeveyn tepki verdikleri gibi tepki verirler. Ebeveyn ortama döndüğünde, ilgi beklemez ve varlığını önemsemez (Majidova ve İpek, 2013). Bu çocuklar, kişilerden ziyade nesnelere bağlanmaktadır. Kaygılı-kararsız bebek, anneyle yaşadığı ayrılık anlarında ağlamaya başlar. Bu durumdaki bebekler gereksinimlerinin anne-baba tarafından karşılanacağından emin değillerdir. Yaşadıkları bu his onlarda ayrılık kaygısı eğilimine neden olmaktadır. Kaçınan bebek, annenin kabullenmeyişi taklit etmekte ve kendi güvenliği için annesinden ayrılmaktadır. Annesiz bir hayat idame ettirmeye çabalar.

Saplantılı Bağlanma Stili

Collins ve Feeney (2000) göre saplantılı bağlananlar kurdukları ilişkilerde yakınlık göstermekten çekinmezler ancak reddedilmekten oldukça korkarlar. Bireyler kendileri sevilmeyi ve ilgi duyulmasını hak etmediklerini düşünürler. Çevresindeki ilişkilerde problem çıktığında sorunu kendilerinde bulurlar ve kendilerini suçlarlar. Kendilerini ve düşüncelerini kabul ettirebilmek saplantılı bağlanan kişilerin isteklerinden bir tanesidir. Bu bireyler ilişkilerini sürekli bir biçimde takıntı haline getirirler ve gerçekdışı beklentiler içindedirler (Griffin ve Bartholomew, 1994; akt. Antalyalı, Dumlupınar ve Özkul, 2017).

Korkulu kaçınma stilineki kişiler, zarar görmekten ve reddedilmekten korkularından dolayı ilişkilerinde kaçınmacı davranırlarken, kayıtsız kaçınma stilineki kişiler bunu savunmacı kalabilmek ve bağımsızlıklarını, özgüvenlerini koruyabilmek amacıyla yapmaktadırlar (Hamarta, 2004).

Kişiler Arası Güven

Güven birinin, bir diğerine herhangi bir yarar sağlayacağına ya da yarar sağlamasa dahi herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmayacağına dair pozitif bir düşünce içerisin olma durumu olarak açıklanmaktadır (Rousseau, Sitkin, Burt ve ark. 1998; akt; Şimşek, 2020). Bir başka tanıma göre ise güven, bireylerin çevrelerindeki insanlar için bekledikleri bir biçimde davranacakları ve olumsuz bir davranış şekli göstermeyeceklerine inanıştır (Günaydın, 2001). Güven hissi, daha fazla bireylerarası bir süreci ifade etmektedir. Çünkü insan sosyal bir varlıktır ve yalnız yaşamakta

zorlanabilir. Bu yüzden de yaşamını devam ettirirken diğer kişilere gereksinim duyan insan için güven hissi büyük bir önem arz etmektedir. Kişiler arası güvenin inşa edilebilmesi için karşılıklı olması gerekmektedir. Bu durum ise kişilerin birbirine güvenebilmesi ve birbirine karşı güvenilir olması anlamını taşımaktadır (Richo, 2012; akt., Dokur, 2019). Kişiler arası güven insanların buldukları yerden diğer kişilere güven hissetmesi ortak çıkarlara, dünya görüşüne, beklentilere ve bireysel özelliklere bağlı olarak karışık bir süreç olarak açıklanabilmektedir (Baltaş, 2002). Bu açıdan kişiler arası güven duygusu kişinin fonksiyonelliğinin bir tarafını göstermekle birlikte toplumsal fonksiyonelliğinin birçok yönlerini etkilemesi açısından psikososyal bir olgu şeklinde değerlendirilmektedir (Kurt, Sayıl ve Kındap Tepe, 2013).

Kişiler Arası Güven Kavramına Yönelik Kuramsal Yaklaşımlar

Rotenberg Kişiler Arası Güven Yaklaşımı

Rotenberg (1994; 2001) kişiler arası güvenle ilgili bilimsel bir perspektif oluşturmuş ve güveni değerlendirmek üzere güven temelleri, güven alanları ve güven hedefi olmak üzere 3'lü bir yapı ortaya koymuştur. Kişiler arası güvenin ilk boyutunu güven temelleridir. Kişiler arası güvenin güvenirlilik boyutu, duygusal boyutu ve dürüstlük boyutu olmak üzere üç temeli bulunmaktadır. Güvenirlilik bir bireyin diğer bir kişiye verdiği sözlere olan güven, duygusal boyut kişilerin duygusal olarak diğer bir kişiye zarar vermektan kaçınacaklarına olan güven, dürüstlük gerçeği söyleme, iyi niyetli davranışlar içerisinde bulunma ve samimi stratejiler kullanma şeklinde açıklanmaktadır. Rotenberg'in (2001) ortaya koyduğu yapının ikinci bölümü güven alanlarıdır. Güvenin özgüllük ve yakınlık olmak üzere iki ana boyutu mevcuttur. Özgüllük, kişi için spesifik olan bireylerden daha genel kişilere doğru bir aralığı, yakınlık kişi için yakın olandan biraz daha uzak olduğu insanlara doğru bir aralığı içermektedir (Rotenberg, 2001; akt., Kurt, 2010). Kişiler arası ilişkilerdeki güveni bilişsel ve duygusal olmak üzere iki ana kategoride ele alınmaktadır. Duygusal güven, bireylerin ifade ve eylemleri ile birbirlerinin düşündüklerini gösteren birkaç eylemden oluşan duygusal anlamda yapılanmadır. Bilişsel güven kategorisinde ise daha akılcı bir seçim ile kimlere hangi koşullarda ve nedenlerle güvenileceğine dair bir seçim vardır. Bu durumda bilişsel modelde görülen güven yapılanmaları; bilgiye yönelik ve hesaplanmış güven olmaktadır. (Asunakutlu, 2002).

Psikososyal Gelişim Kuramı

Erik Erikson (1963), kişinin psiko-sosyal dönemler içerisinde gelişiminin devam ettiğini savunmaktadır. Erikson'nun görüşüne göre insanın ana kişilik özellikleri sadece yaşamının ilk senelerine bağlı değildir. İnsanın bir bütün olarak gelişimi hayatı süresince devam etmektedir. Ayrıca bireyin gelişiminde sadece sosyal çevre değil, doğuştan da gelen bazı özellikleri rol almaktadır (Gürses ve Kılavuz, 2011). Erikson insanın doğumundan yaşamının sonlanasına kadar 8 gelişim safhasından geçtiğini savunmaktadır. Her bir gelişim safhasının ise kendine özgü gerçekleştirilmesi gereken bazı gelişimsel amaçları mevcuttur, tüm gelişim evrelerin her birinde farklı bir çatışma veya karmaşa olmaktadır. Birey bulunduğu gelişim safhasını tamamlanması için ise o evreye ait çatışmaları atlatması gerekmektedir (Erikson, 1984). Erikson'un ilk psikososyal gelişim safhası "temel güvene karşı güvensizlik hissi"dir. Bu dönemde bebek bakım verenine karşı bir güven duygusu hissetmektedir. Eğer ki bebeğe bakım veren insanlar tarafından sağlıklı bir şekilde geçirilirse bebek hem temel güven hissi edinebilmekte hem de bebeğin uyum ve umut duygusu oluşup gelişebilmektedir (Erikson, 1984).

İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı

Güven hissindeki bir başka kuram ise Abraham Maslow'un "ihtiyaçlar hiyerarşisi" kuramıdır. Bu kuram insanları gereksinimleri alt ve üst seviye gereksinimler olmak üzere iki formda incelemiştir. Kişilerin ilk olarak temel gereksinimlerini (uyku, yemek, cinsellik vb.) karşılaması gerekir daha sonra bu gereksinimleri eksiksiz bir biçimde giderdikten sonra üst seviye (saygınlık, kendini gerçekleştirme vb.) ihtiyaçlara geçiş yapabilmektedirler (Wulff, 1997). Maslow'un görüşü insanın psikolojik gereksinimlerinde bir tanesi de güvende hissetme gereksinimidir. Bireyin doğuştan mevcut olan güvenin diğerleri tarafından desteklendikçe gelişme kaydettiğini söyleyen Maslow, insanları diğer canlılardan ayıran aitlik güvende olma, saygı gibi üst seviye gereksinimlerinin var olduğunu ve bu gereksinimlerinde sadece uygun çevresel koşulların ve kültürel şartları sağlanması ile karşılanabileceğini ifade etmektedir. Maslow'a göre temel fizyolojik gereksinimlerden sonra güvende hissetme gereksinimi ortaya çıkmaktadır. Kendine güven hissi olmayan kişide, saldırganlık, doyumsuzluk gibi davranış bozuklukları var olabilmektedir. Bu sebeple bir bebeğin temel gereksinimlerinden sonra mutlaka güven ihtiyacı karşılanmalıdır (Maslow, 1970).

Özetle; psikososyal gelişim safhalarında önemle vurgu yapılan güven hissi, kişilerin doğumundan yaşamı sonlanıncaya kadar gereksinim duyduğu bir histir. Kişilerde güven duygusu sağlıklı bir şekilde oluştuğu takdirde psikolojik ve sosyal anlamda iyi bir şekilde hayatlarını sürdürecektir.

Mükemmeliyetçilik Kavramı ve Tanımı

Horney çocukluk dönemlerindeki kararsızlık ve güvensizlik tecrübeleri ile beslenen endişe hissinin, sonraki senelerde kişinin bu hissinin üstünden gelmesi için mükemmeliyetçi bir hayat tarzı geliştirmesine sebep olduğunun üzerinde durmuş ve bu mükemmeliyetçi yaşam tarzını ‘zorunlulukların zulmü’ olarak nitelendirmiştir (Stoerber, 2017). Mükemmeliyetçi kişiler mantık sınırlarının ötesinde ve erişilemeyecek seviyede yüksek standartları hedef edinin devamlı bir biçimde bu hedeflere yönelen, kendilerini sadece başarı ve üretkenlikleriyle önemli gören kişilerdir (Burns, 1980). Ellis (1962) ise mükemmeliyetçiliği bireyin mantık dışı inançları olarak açıklamaktadır. Ellis’e göre mükemmeliyetçilik bireyin mental sağlık sorununun olduğunun göstergesidir. Başka bir tanıma göre mükemmeliyetçilik başarı aracılığıyla ebeveynlerin kabulünü sağlama girişimidir. Mükemmeliyetçilik çocukluk çağında edinilen olumsuz bir kişilik yapılanmasıdır (Hollender, 1965).

Bandura’nın görüşüne göre pekiştirici sadece mükemmel ulaşıldığında veriliyorsa, kişi bu yaşantıyla, mükemmeliği pekiştireci elde edebilmek için ihtiyaç olarak algılayacaktır. Mükemmellik düzeyinin altında sonuçlar meydana geldiğinde, kişi cezalandırılmayı bekleyecektir. Bu durum da bireyi küçük düşürecektir. Bu sebeple; davranışla alakalı pekiştiricilerden ileri gelen bütün alanlar da en yüksek standartlara erişme mükemmeliyetçi eğilimlerle sonuçlanacaktır (Borynack, 2003).

Mükemmeliyetçilik ile ilgili yapılan eski araştırmalarda mükemmeliyetçiliğin yalnızca tek bir tarafıyla ilgilenilmiş ve negatif tarafları ortaya konulmuştur (Suddart ve ark., 2001). Yüksek standartlar üzerinde çok durulmuştur. Bireylerin kendilerine yönelttikleri katı eleştirilerden dolayı fiziksel ve psikolojik sorunlar ile mükemmeliyetçilik arasında ilişki saptanmıştır. Bu bireyin diğer insanları da başarılarına göre yargıladıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca bu araştırmalara göre mükemmeliyetçi bireyler ya hep ya hiç düşünceleri içerisindeyler (Oral, 1999). Tek boyutlu mükemmeliyetçiliğin yeterli gelmemesi ile birlikte çok boyutlu mükemmeliyetçilik ortaya çıkmış ve bu alanda araştırmalar yapılmıştır. Frost ve arkadaşları (1990)’a göre çok boyutlu mükemmeliyetçilik altı alt kategoridedir. Bunlar; nezaket, organizasyon, bireysel yüksek standartlara bağlı değerlendirme,

hatalar üzerinde durma ebeveyn eleştirileri ve beklentileri. Hewitt ve Flett (1991)'in görüşüne göre bu alt kategoriler şunlardır; başkalarına yönelik, bireyin kendisine yönelik ve için bulunduğu sosyal düzene yönelik mükemmeliyetçilik.

- **Başkalarına Yönelik Mükemmeliyetçilik:** Diğer insanların kabiliyetleri hakkındaki görüş, beklenti ve inançların yanısıra başka kişiler için gerçekdışı amaçlar belirler ve onların yalnızca bu inancı için ödüllendirileceğini düşünür. Bu mükemmeliyetçi kişiler başka bireyler için belirledikleri standartlara kişilerin uyum sağlamasını beklerler ve bir işi mükemmel yapamayacaklarını düşündüğü için kimseye iş vermezler (Flett ve ark., 1995).
- **Sosyal Olarak Mükemmeliyetçilik:** Bireyler, başka insanların kendilerinden erişilmesi neredeyse imkânsız, yüksek standartlar beklediği inancına sahiptirler. Bu bireyler başka insanlarca eleştirileceğini düşündüklerinden dolayı sosyal kaygı gösterebilirler. Mükemmeliyetçi kişi yalnızca kendilerine yönelik olmamakla birlikte, diğerleri için de mükemmel olma gereksinimindedirler ve başkalarının beklentilerini karşılamak gibi bir zorundalık hisseder. Bu durumda yine kendine yönelik mükemmeliyetçiliğe benzer bir şekilde depresif duygu durumuna yol açabilir (Hewitt ve Flett, 1991).

Mükemmeliyetçiliği Etkileyen Unsurlar

Mükemmeliyetçiliğin yaşamın ilk dönemlerinden itibaren geliştiği ve ebeveynlerin mükemmeliyetçi kişilerin meydana gelmesinde rolü olduğu savunulmaktadır (Flett ve Hewitt 2002). Mükemmeliyetçiliğin temeli anne ve babanın fazla eleştirel ve talepkar, tutarsız davranışları ve ebeveynlerin mükemmeliyetçiliği içselleştirerek uyum bozucu boyuta getirerek birçok amaca erişebilmek için motivasyon yerine bireyleri bir şeyi tam veya beceremedikleri duygusuyla davranışları hakkında çok eleştirel yönde yorum yapmaya yönelttiği görülmektedir (Frost ve ark., 1990). Dinç (2001) anne babanın özellikle de annenin eleştirel bir kişilik özelliğine sahip olması mükemmeliyetçilikle alakalı olduğunu bulmuştur. Mükemmeliyetçi düşünmeyi sağlayan erken tecrübeler 4 ana grupta toplamıştır. Bunlar;

- Aşırı bir biçimde eleştirel ve talepkar anneler ve babalar
- Ebeveynlerin isteklerinin ve performans ölçütlerinin çok yüksek olması
- Ebeveyn kabulünün şartlı ya da tutarsız olması veya hiçbir şekilde olmaması

- Mükemmeliyetçi ebeveynlerin, çocuklarına mükemmeliyetçi tutum ve davranışları örnek olması

Çevre tarafından dayatılan mükemmeliyetçilikte ise kişiler, başka bireylerin kendileri için uçuk ölçütler koyduklarını düşünürler ve insanlar tarafından kabul almak, negatif yorumlardan kaçınmak için bu ölçütlere uyum sağlamaları gerektiğini düşünürler. Çevre tarafından belirlenmiş mükemmeliyetçiliği olan kişilerin sosyal değerlerden etkilendiği gözlemlenmektedir (Yıldız ve ark., 2007).

Mükemmeliyetçilik ile ilgili yapılan birçok araştırmada mükemmeliyetçiliğin anne ve babanın, kişinin çevresindeki başka mühim insanların beklentilerini karşılama gereksinimiyle alakalı olduğu bulunmuştur. Bu anlamda negatif nitelikte ki mükemmeliyetçiliğin çocuğun ihtiyaç duyduğu pozitif koşulsuz onay, sevgi ve saygı gereksiniminin birincil bakım veren tarafından yeterince giderilmemesinden dolayı olduğu yer almaktadır (Enns ve ark., 2002).

Mükemmeliyetçilik ve Bağlanma Tarzları Arasındaki İlişki

Kaygılı bağlanma tarzı olan, reddedilme hassasiyeti fazla yetişkinlerin reddedilmekten kaçınma, onay alma, sevmeye ve saygı duyulmaya değer kişi olmanın çözümü olarak mükemmeliyetçiliğe yatkınlık göstereceği belirtilmektedir (Chen ve ark., 2015; Ko ve ark., 2019; Wei ve ark., 2004).

Bağlanma tarzları ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin lise öğrencilerinde cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için yapılan bir çalışmaya dört ayrı lise öğrencileri katılmıştır. Çalışma sonucu bulgularında bağlanma tarzları ve mükemmeliyetçilik arasında cinsiyete bağlı anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Saya, 2006).

Lopez ve arkadaşları (2006) ise kolejde öğrenim gören ve aynı zamanda romantik ilişkisi olan öğrencileri araştırmalarına katılımcı olarak almışlardır. İkili mükemmeliyetçilik puanları yetişkin bağlanma ve ilişki doyumuyla ilişkili olarak saptanmıştır. Bağlanma modellerine bakıldığında ikili mükemmeliyetçilik ilişkisi devamlılığı adına önemli bir etmen olarak bulunmuştur. Araştırmanın sonucunda; ikili mükemmeliyetçilik ilişkisinin fonksiyonsuzluğunda önemli bir tehlike etmeni olarak bulunmuştur.

Lopez ve arkadaşları (2011) yaptıkları başka bir araştırma da üniversite öğrencilerinde ikili mükemmeliyetçi ölçeğinin alt boyutlarından uyumsuzluk boyutuyla, bağlanmanın alt boyutlarından biri olan kaçınmayla ilişkili olduğu bulunmuştur. Kayıtsız bağlanan kişiler arasında hayatlarında karşı karşıya kaldıkları

problemlerde mükemmeliyetçilik gibi psikolojik durumları büyük ihtimalle kullanmaktadırlar (Kuyumcu, 2005).

Başka bir araştırmaya göre ise eleştirel tarafı ağır basan mükemmeliyetçilerde bağlanma tipleri problemi ve düşük benlik algısı bulunmuştur (Dunkley ve ark., 2012).

Chen ve arkadaşları (2012) ergenlerde güvensiz bağlanma, mükemmeliyetçilik ve sosyal kopukluk arasındaki ilişkiyi inceleyerek Mükemmeliyetçi Sosyal Ayrılma Biçimi'nin birçok çeşidi araştırılmıştır. Çalışmaya 178 ergen birey katılmıştır. Bağlanma tarzları, mükemmeliyetçi özsunum ve sosyal çevreden ayrılma test edilmiştir. Sonuç olarak sosyal olarak ayrılma, mükemmeliyetçi öz sunum ile anlamlı bir biçimde ilişkiliyken; korkulu bağlanmasının, kusurların gizliliği ile alakalı olduğu görülmüştür.

Bağlanma Tarzları ve Güven Arasındaki İlişki

Anne ve babamızla inşa ettiğimiz bağ ve ilişki dünyanın yaşamak için yeteri kadar iyi bir yer ve başkalarının güvenilir olup olmadığı ile alakalı düşüncelerimiz gibi, kendimize yönelik düşüncelerimizin de gelişiminde mühim bir yere sahiptir (Santrock, 2012). Temel güven hissini meydana getiren bağlanma birincil bakım veren ve bebek arasındaki ilişki ve bağın çeşidi, niteliği ve devamlılığıyla alakalıdır. Bağlanmada yakınlığın inşa edilip devam ettirilebilmesi bebeğin sevebilir ve güvenli olduğu hissini beslerken, ilişkideki ayrılık kaygı ve korkuya sebep olabilmektedir (Hazan ve Shaver 1994).

Bireyler arası güven bağlanmadan ayrı tanımlanmıştır. Bu iki kavram arasındaki farklar tespit edilip ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bireyler arası güven kavramı, sadece bağlanma gibi bakım verenle sınırlı kalmayıp farklı hedeflere hissedilen güvenin, o bireyle etkileşimi sonucu görüldüğü vurgulanmaktadır. Bireyler arası güvenin çeşitli temelleri olan çok yönlü bir yapı olarak yorumlanması perspektifinden de bağlanma kuramından ayrılmaktadır (Rotenberg, 2010). Bağlanma kuramına göre, içsel çalışan prototipler anne, baba ve çocuk ilişkisine yönelik güveni barındırır, ilişkiler için bir model olur ve yetişkinlikte inşa edilen ilişkileri etkiler (Bowlby, 1980; 1988). Literatürde kişiler arası güven ile ilgili yapılan çalışmalarda, güvenilen kişinin özellikleriyle, durumun özelliklerine vurgu yapılmaktadır. Güvenen bireye ait özellikler göz ardı edilmiştir. Dört bağlanma biçiminden biri olan güvenli bağlanma stili kişinin kendisini sevmeye layık olarak algılanması, başka insanların güvenilir ve duyarlı olduklarını inanmasıdır. Kayıtsız

bağlanma biçimi olan kişiler kendilerini sevilmeye layık olarak algılamazlar ve başka kişilerin güvenilmez ve reddedici olduklarını düşünmektedirler. Karapınar (2015) okul yöneticilerinin, öğretmenlerin güven algıları üzerinde bağlanma biçimlerinin etkilerinin olduğunu bulmuştur.

Kişiler Arası Güven ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişki

Antony ve arkadaşları (1998), mükemmeliyetçiliğin bireyde olumsuz olayları abartma, diğer kişilerin onayını alma hissi, bir durumun ya da olayın kötü sonlanacağını düşünme, en önemlisi de başkalarına güvenmeme gibi özellikleri olduğunu savunmuştur. Diğerlerine güvenmekte zorlanan mükemmeliyetçi kişiler başkalarının işi mükemmel bir şekilde tamamlayamayacaklarını düşündükleri için onlara güvenmediği sürece sorumluluk vermek istemezler. Hollender (1965) Antony ve arkadaşlarına benzer biçimde mükemmeliyetçiliğin çocukluk çağındaki güvensizlik hissinden dolayı ve mükemmeliyetçi kişilerin takdir alma çabası içerisine girdiklerini belirtmiştir. Adler (1956) ise mükemmeliyetçiliğin aşağılık hissinden dolayı güvensizlik duygusu ile alakalı olduğunu belirtmiştir. Adler'e göre mükemmeliyetçi bireylerde güvensizlik hissi bireyin gerçekdışı bir hayat planına, kendi belirlediği disiplinlere sıkıca bağlanmasına sebep olmaktadır. Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenler üzerindeki etkilerinin incelendiği bir çalışmada mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenleri olumsuz olarak etkilediği ve bunun sonucunda öğretmenlerde güven eksikliği olduğu saptanmıştır (Özgan, Yalçın ve Bozbayındır, 2011). Asıcı ve arkadaşları (2018) üniversite öğrencilerinin katıldığı araştırmasında duygusal ilişkilerde, mükemmeliyetçilik ve güven seviyesinin ilişki doyumu etkisi üzerinde çalışmışlardır. Sonuç olarak kişinin kendine yönelttiği mükemmeliyetçilik ve güvenin ilişki doyumuyla pozitif açıdan bir ilişki olduğu, partnere yöneltilen mükemmeliyetçilik ve ilişki doyumu arasında negatif açıdan bir ilişki olduğu bulunmuştur.

İlgili Araştırmalar

Araştırmanın temel değişkenlerini oluşturan bağlanma tarzları, kişiler arası ilişkilerde güven ve mükemmeliyetçilik değişkenlerine yönelik ayrı ayrı hem Türkçe hem de yabancı literatür de daha önce gerçekleştirilmiş birçok araştırma bulunmaktadır. Yapılan tez çalışmasının bu bölümünde literatürde var olan bu araştırmalara yönelik sonuçlar paylaşılmaktadır. Örneğin, Alim (2018) yaptığı araştırmasında ergenlerde özne iyi oluş, mükemmeliyetçilik ve depresyon düzeyleri

arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Elde edilen bulgulara göre, mükemmeliyetçilik yükseldikçe depresyon düzeyi artmakta ve öznel iyi oluş düşmektedir.

Sharifi ve arkadaşları (2018) mükemmeliyetçilik, bağlanma tarzları ve yaşam doyumunu üzerine bir çalışma gerçekleştirmiştir. Elde edilen bulgulara göre, olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik değişkenleri yaşam doyumunu anlamlı şekilde açıklayabilmektedir. Olumsuz mükemmeliyetçilik yoluyla kaygılı bağlanma, yaşam doyumunun açıklanmasını doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Ayrıca olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik yoluyla kaçınmacı bağlanma, modele doğrudan ve dolaylı olarak etki etmektedir. Bağlanma tarzlarına yönelik yapılan diğer araştırmada güvensiz/kaygılı bağlanma tarzına sahip katılımcıların daha yüksek strese ve duygu düzenleme güçlüğüne sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Kaçınmacı bağlanma tarzına sahip olan bireylerin de duygularını ifade etme konusunda güçlük yaşadıkları bulunmuştur (Henschel ve ark., 2020).

Mükemmeliyetçiliğin insan hayatının hangi alanlarında en fazla tesir ettiği tam anlamıyla bulunamamıştır (Stoeber ve Stoeber, 2009). Slaney ve Ashby'nin (1996) yürüttüğü bir araştırmada 37 mükemmeliyetçi kişilerden meydana gelen bir gruba, mükemmeliyetçiliğin en fazla hangi alanlarda tesir ettiği sorusu yöneltilmiştir. Çalışmaya katılan katılımcılar yaşamlarında en fazla etkilendiklerini düşündüklerini ve en az etkilendiğini düşündükleri alanları sırasıyla belirtmişlerdir.

Mükemmeliyetçilik ile ilgili yapılan bir diğer araştırmada sinir, vücut sağlığı ve olumlu duygular incelenmiştir. Çalışma da tesadüfi olarak seçilen 184 katılımcıdan veri toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından beklenen sonucun tersine sinir, sosyal disipline yönelik mükemmeliyetçilik yerine kendine yönelik mükemmeliyetçilik ile ilişkili bulunmuştur. Başka bir sonuca göre hem sosyal disipline yönelik hem de kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin bedensel yakınmalarla az bir pozitif ilişkisinin var olduğu gözlemlenmiştir. Tansiyon, bitkinlik gibi bedensel yakınmaların kadınlarda erkeklere oranla daha fazla görüldüğü saptanmıştır (Saboonchi ve Lundh, 2003).

Üniversite öğrencilerinin uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçilik yatkınlıkları psikopatolojik semptom seviyeleri incelendiği bir çalışma sonucu uyumsuz mükemmeliyetçiliğe yatkınlığa sahip kişilerin, takıntı, bireyler arası hassasiyet, somatizasyon, kaygı, depresyon ve sinir gibi semptomları daha fazla gösterdikleri saptanmıştır. Mükemmeliyetçi olan bireylerle mükemmeliyetçi olmayan bireyler karşılaştırıldıklarında mükemmeliyetçi belirtiler göstermeyen kişiler

bahsedilen semptomları daha az gösterdikleri, uyumlu mükemmeliyetçi kişilerin ise en az psikopatolojik semptom gösteren grup olduğu bulunmuştur (Sapmaz, 2006).

Ergenlerin olumsuz mükemmeliyetçilik seviyelerini ebeveyn davranışlarına göre bir araştırma da incelenmiştir. Bulgulara göre demokratik tutum gösteren ebeveynlerin çocuklarının lehine, ihmalkâr davranış gösteren ebeveynlere sahip çocukların aleyhine çıkmıştır. Aynı şekilde okur-yazarlığı olmayan ya da ilkökul mezunu ebeveynlere sahip çocukların ve devlet okullarında eğitim gören çocukların başkalarına oranla olumlu mükemmeliyetçilik seviyesinin daha düşük olduğu saptanmıştır (Tire, 2011).

Avcanok (2013) yaptığı bir çalışma da ebeveyn tutumları ile mükemmeliyetçilik ve yılmazlık arasındaki incelemiştir. Sonuca göre; koruyucu istekçi ve demokratik ebeveyn davranışlarının artmasıyla diğerleri tarafından saptanan mükemelliyetçilik fazlalaşmaktadır. Bunun yanında kişilerin kendilerine ve diğerlerine yönelik mükemmeliyetçiliği azaldıkça yılmazlık seviyelerinin arttığı gözlemlenmiştir.

Tracey ve Schneider (1995) ve Hill ve Zrull (1997) ise araştırmalarında, erkeklerin kadınlardan daha çok başkalarına güvenmeme gibi bireylerarası problemler yaşadıkları bulgusuna ulaşmışlardır. Buna bulgunun zıttı olarak Saymaz (2003) çalışmasında, erkeklerin başkalarına güven puanlarının, kızların puanlarına göre anlamlı şekilde yüksek olduğu bulmuşlardır. İmamoğlu (2008)'nin genç yetişkinler üzerinde yaptığı çalışmada başkalarına güvenin yaş değişkenine göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Hupcey, Penrod, Morse, ve Mitcham (2001) güvenin yaştan ziyade yinelemiş yaşantılarla geliştiğini savunmaktadırlar. Yapılan başka bir araştırmanın sonucuna göre erkeklerin güvenmek için tutarlı olmaya, ikna için doğru söylemeyi, ikna için tutarlı olmayı, ikna için vücut dilini kadınlara göre daha çok önemsedikleri saptanmıştır (Büyükdağ ve Bal, 2020).

Kurt, Sayıl ve Kındap Tepe (2013) 685 üniversite öğrencisi üzerindeki araştırmalarında anne ve babaya duyulan güvenin, psikolojik denetim ve yalnızlık ile ilişkisinin olduğuna yönelik bir sonuca ulaşamamışlardır. Sadece kadınlarda yaşlılarına hissedilen güvenin bu ilişkiyi çok az bir biçimde açıkladığını belirtmişlerdir.

Harvey ve Byrd (2000) gerçekleştirdikleri bir çalışmada üniversite öğrencilerinin aileleri ile ne tür bir ilişki inşa ettiklerini değerlendirmişlerdir. Çalışmaya 95 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışma bulguları incelendiğinde

güvenli bağlanma tarzı olan bireyler, ailelerine daha pozitif ve herhangi bir sorunda ailelerine yönelmeye ve yardımlarını almaya daha yatkın oldukları saptanmıştır. Kararsız bağlanma tarzı olan bireyler sorunlarıyla başa çıkarken ebeveynlerine çok fazla yönelmedikleri, yardım almak için fazla bir çaba sarf etmedikleri bulunmuştur.

Gezer (2001), ergenlerin bağlanma tarzları ile aile türleri arasındaki ilişkiyi çalışmak için 233 erkek ve 175 kadın üniversite öğrencisinin katılım sağladığı bir araştırma gerçekleştirmiştir. Az uyuma sahip ailelerde büyümüş olan kişilerin saplantılı, korkulu ya da kayıtsız; fazla bir biçimde uyuma sahip ailelerde büyümüş olan kişilerin ise güvenli bağlanma tarzına sahip oldukları bulgusuna erişilmiştir. Kişilerin bağlanma tarzlarında cinsiyetle ilgili bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Shi (2003) de Gezer'e benzer şekilde bağlanma tarzlarını cinsiyete göre incelemiş ve erkekler ile kadınlar arasında bağlanma tarzları yönünden bir fark saptamamıştır.

Literatürdeki bir diğer araştırmada bağlanma tarzı ve güdülenme profili üzerinde çalışılmıştır. Araştırmanın amacı; bağlanma tarzlarının güç, başarı ve beraber olma gereksinimlerinin ilişkilerini incelemektir. Çalışmanın bulgularında korkulu bağlanma tarzına sahip kişilerin saplantılı, kayıtsız ve güvenli bağlanma tarzlarına sahip kişilerden daha az beraber olma gereksinimine sahip oldukları görülmüştür. Korkulu bağlanma tarzına sahip kişiler, saplantılı, kayıtsız ve güvenli bağlanma tarzına sahip olanlara oranla daha çok güç gereksinimine sahip olarak saptanmıştır. Korkulu bağlanma tarzına sahip kişilerin güvenli bağlanma tarzına sahip olanlara oranla daha çok kabul edilme gereksinimi oldukları bulunmuştur (Aydın, 2002).

Bağlanma tarzlarının beş değişkenli kişilik özellikleri ile ilişkisinin çalışıldığı araştırmalar önemli sonuçlar vermektedir. Yurtiçinde gerçekleştirilen bir araştırma da dışadönüklük, nevrotizm, tecrübeye açıklık ve yumuşak başlılık puanlarının en mühim faktörünün güvenli bağlanma tarzı olduğu gözlemlenirken, sorumluluk boyutunun en mühim yordayıcısının saplantılı bağlanma tarzı olduğu bulunmuştur (Deniz, 2011).

Bir diğer çalışma da öğretmen adaylarının bireyler arası ilişkileriyle bağlanma tarzları arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Araştırmaya 2007-2008 senesinde Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitim almakta olan 66 erkek ve 164 kadın öğrenci olmak üzere toplamda 230 öğrenci katılım göstermiştir. Veriler bireyler arası ilişkiler ölçeği ve ilişki ölçeği anketi ile toplanmıştır. Çalışmadaki bağımlı değişken bireyler arası ilişkilerdir. Bağımsız değişken ise bağlanma

tarzlarıdır. Bireyler arası ilişkileri ketleyen ve besleyen olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Çalışmadan bulunan sonuçlara göre güvenli bağlanma tarzlarının besleyici ilişkiyi etkilediği, kayıtsız bağlanma tarzının ise ketleyici ilişkiyi etkilediği bulunmuştur. Ayrıca bireyler arası ilişkilerde de güvenli bağlanma tarzına sahip kişilerin besleyici bir ilişki içinde olduğu saptanmıştır (Çapan, 2009).

Erözkan'ın (2004) gerçekleştirdiği bir araştırmasının sonucuna göre erkeklerin kadınlara oranla daha çok güvenli bağlanma seviyesine sahip olduğu ve geliri yüksek olan bireylerin kayıtsız bağlanma tarzına sahip olup, yakın ilişkiler içine girmedikleri ve kendi kendilerine yetme yatkınlıklarının olduğu saptanmıştır. Yetişkinlik döneminde bağlanma konulu araştırmalarda Hazan ve Shaver'in katkıları son derece büyüktür. Bartholomew (1991), Hazan ve Shaver'ın (1987), kaçınan bağlantı stiline iki boyutlu olduğu fikrini öne sürmüştür: Korkulu ve kayıtsız. Korkulu kaçınma stilineki kişiler, zarar görmekten ve reddedilmekten korkularından dolayı ilişkilerinde kaçınmacı davranırlarken, kayıtsız kaçınma stilineki kişiler bunu savunmacı kalabilmek ve bağımsızlıklarını, özgüvenlerini koruyabilmek amacıyla yapmaktadırlar (akt., Hamarta, 2004).

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, araştırmanın çalışma grubuna, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ve ortaya çıkan bulguların nasıl raporlaştırıldığına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline dayalı araştırmadır. İlişkisel tarama modeli iki ve daha fazla sayıdaki değişken arasında beraber değişim varlığını ya da derecesini saptamayı amaçlamaktadır (Karasar, 2005). Bu araştırmada da bağlanma tarzları, kişiler arası ilişkilerde güven ve mükemmeliyetçilik değişkenleri arasındaki ilişkiler incelendiği için araştırma kapsamında ilişkisel tarama modelinin benimsenmesinin uygun olduğu düşünülmektedir.

Araştırma Yeri ve Zamanı

Araştırma 2020-2021 güz ve bahar döneminde çevrimiçi platformlar kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini 18 yaş üstü yetişkinlik çağındaki bireyler oluşturmaktadır. Araştırma örnekleminin genişliği ise 350 kişiden oluşmaktadır. 350 kişilik örneklemin 184'ü kadın, 166'sı erkektir. Araştırma örneklemine ilişkin detaylı bilgi Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1.

Katılımcıların Tatımlayıcı Özellikleri

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	184	52,60
Erkek	166	47,40
Eğitim Düzeyi		
Lise	45	12,90
Ön Lisans	30	8,60
Lisans	199	56,90
Yüksek Lisans/doktora	76	21,70
Anne Eğitim Durumu		
İlkokul/ortaokul	77	22,00
Lise	152	43,40
Lisans ve üstü	121	34,60

Baba Eğitim Durumu

İlkokul/ortaokul	93	26,60
Lise	136	38,90
Lisans ve üstü	121	34,60

Tablo 1’de araştırmaya dahil edilen katılımcıların demografik bilgileri gösterilmektedir. Bu tabloya göre, katılımcıların 184’ü kadın ve 166’sı erkektir. Ayrıca katılımcıların 45’i lise, 30’u ön lisans, 199’u lisans ve 76’sı yüksek lisans/doktora mezunudur. Katılımcıların annelerinin eğitim düzeyi incelendiğinde ise katılımcıların annelerinin 77’sinin ilkokul/ortaokul, 152’sinin lise ve 121’inin lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların babalarının eğitim düzeyine bakıldığında 93’ünün ilkokul/ortaokul, 136’sının lise ve 121’inin lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Yakın Doğu Üniversitesi etik kurulundan izin alındıktan sonra (Proje no: YDÜ/SB/2021/1113) literatür taranmaya başlanmış ve daha sonra veri toplanmıştır. Araştırmada kapsamında kullanılan veri toplama araçları ‘Google Forms’ platformu aracılığıyla çevrimiçi şekilde uygulanmıştır. Bu veri toplama araçları sırasıyla sosyodemografik bilgi formu, İlişki Ölçekleri Anketi, İlişkilerde Güven Anketi ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği şeklindedir. Ölçeklerin uygulanması yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Bu ölçekler uygulanmadan önce katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu verilmiş ve araştırmaya katılmalarının gönüllük esasına bağlı olarak gerçekleştiği vurgulanmıştır. Araştırma verileri toplandıktan sonra araştırmacının ‘Google Drive’ hesabında gizlilik ilkesine bağlı olarak saklanmıştır. Saklama süresi sona erdikten sonra bu veriler imha edilecektir.

Veri Toplama Araçları

Sosyo demografik Bilgi Formu

Sosyodemografik bilgi formu düzenlenip katılımcılara verilmiştir. Bu formda yer alan sorular; yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, eğitim durumu ve ebeveyn eğitim durumunu içeren bireysel bilgilere dayalı sorulardır.

İlişki Ölçekleri Anketi

Griffin ve Bartholomew (1994) tarafından geliştirilen bu anket yetişkinlerdeki dörtlü bağlanma biçimlerini (kayıtsız, güvenli, korkulu ve saplantılı) ortaya koymaktadır. Kişilerin kendilerini ne derece tanımladıklarını belirlemeleri

istenmektedir. Daha net bir şekilde ifade edildiğinde; kişilerin yakın ilişkilerdeki genel tutumlarının belirlenmesi temel amaçtır. 30 maddeden 17 tanesini cevaplayan katılımcıların bağlanma şekilleri saptanmaya çalışılmaktadır. Ölçekte yer alan bir madde (5. madde) ters şekilde puanlanmanın yanı sıra düz bir şekilde de puanlanabilmektedir.

Katılımcılar bağlanma stiline atarken en yüksek puanı aldığı alt ölçek ele alınmaktadır. Yapılan bir araştırmaya göre İlişki Ölçekleri Anketi alt ölçeklerinin kesin olmamakla birlikte iç tutarlılık katsayıları düşük bulunmuştur (Griffin ve Bartholomew, 1994). Griffin ve Bartholomew (1994) çalışmasında ölçeğin, alt ölçeklerinin alfa değeri .41 ile .75 arasında değişiklik göstermektedir. Fakat düşük iç tutarlılıklarının olmasına rağmen, alt ölçeklerinin kabul edilebilir seviyede test-tekrar test güvenilirliği (erkekler için .49 ve kadınlar için .53) belirlenmiştir. Bu ölçeğin iç tutarlılığının düşük olmasının sebebi alt ölçeklerinin az sayıda olmasından ya da psikometrik niteliğinin kötü olmasından değil, alt ölçeklerin hem kişiliğe hem de diğerlerine ilişkin 2 prototipi beraber içermesinden dolayı olduğu Griffin ve Bartholomew tarafından savunulmuştur.

İlişkilerde Güven Ölçeği

İlişkilerde Güven Ölçeği İbrahim Demirci (2017) tarafından geliştirilmiştir. Araştırmada, kişiler arası güven duygusu düzeyini nicel olarak ölçmek amacıyla bu ölçek kullanılacaktır. Bu ölçeğin alt boyutları güven ve güvenilirlik olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Güven 1,2,3,4 ve 5. Soruyu kapsarken, güvenilirlik 6,7,8,9 ve 10. Soruyu kapsamaktadır. İki alt boyut olan güven ve güvenilirlik boyutlarıyla ölçek, ilişkilerde güveni değerlendirmektedir. Her bir alt boyut kendi içerisinde puanlanmaktadır ve puan arttıkça ilgili özellikte artmaktadır. Ölçekte bir tane ters madde bulunmaktadır (4. Madde). Ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı .88 olarak bulunmuştur.

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Hewitt ve Flett (1991) tarafından geliştirilen bu ölçek toplamda 45 sorudan meydana gelmektedir. Bu ölçek toplamda 3 alt boyuttan meydana gelmektedir, sırasıyla bu alt boyutlar; başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik, kendine yönelik mükemmeliyetçilik ve toplumca dayatılan mükemmeliyetçiliktir. Ölçekte her bir boyut 15 sorudan meydana gelen bir yan ölçekte temsil edilir. Üç yan ölçekteki artan puanlar fazlaşan mükemmeliyetçilik düzeyini göstermektedir. Kendine yönelik alt boyutu için mükemmeliyetçilik davranışını ölçen maddeler

1,6,8,12,14,15,17,20,23,28,32,34,36,40 ve 42'dir. Başkalarının kabiliyetleri hakkında beklenti ve inancı ölçen, başkalarına yönelik mükemmeliyetçilik (örneğin; 02. Başkalarını kolay pes ettikleri için eleştirmem) için sorular 2, 3, 4, 7, 10, 16, 19, 22, 24, 26, 27, 29, 38, 43 ve 45'tir (Hewitt ve Flett, 1991). Türkçeye standardize edilmesinin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Oral (1999) tarafından yapılmıştır. Türkçeye uyarlanan ölçeğin amacı öğrencilerin mükemmeliyetçilik temasındaki bireysel farklılıklarını üç farklı boyutta saptamaktadır. ÇBMÖ'nin faktör yapısı, Oral(1999)'ın pilot çalışmasındaki orijinal ölçeğine benzemektedir. Bunun yanı sıra başkalarına yönelik mükemmeliyetçiliğin altında 4 soru (07, 16, 22 ve 29) ve orijinal ölçekte toplumca dayatılan mükemmeliyetçiliğin birden çok sorusu ikinci etmenin altında yer almaktadır. Bunların sonucunda 10 soru başkalarına yönelik mükemmeliyetçiliğin altında toplanmıştır fakat soru (34) orijinal olanda kendine yönelik mükemmeliyetçiliğin çıkmıştır. Ayrıca Oral, düşük faktör olmasından dolayı soru 22'yi ölçekten kaldırmıştır. ÇBMÖ'nin Türkçeye standardize edilmesinin güvenilirlik değerlendirmesi sonucunda iç tutarlık katsayısı toplam puan için .91 olarak saptanmıştır.

Verilerin Analizi

Yapılan araştırmada SPSS 22.0 programı kullanılmıştır. Araştırmada hangi analizlerin yapılacağına karar vermek için öncelikle ölçek puanlarının normallik dağılımı bilgileri kontrol edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, araştırma değişkenleri normal bir dağılım göstermektedir. Bu nedenle araştırma kapsamında parametrik testler kullanılmıştır. Bu parametrik testler arasında iki düzeyli demografik değişkenlere göre analiz yapabilmek için bağlantısız t testi ve en az üç düzeyli bulunan demografik değişkenlere göre analiz yapabilmek için tek yönlü ANOVA, ilişkisel analizleri gerçekleştirebilmek için Pearson korelasyon analizi ve aracılık için yol analizi bulunmaktadır. Ölçek puanlarının normallik dağılımına ilişkin detaylı bilgiler Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2.

Normallik Dağılımı Tablosu

	Ortalama	Medyan	SS	Çarpıklık	Basıklık
Güvenli Bağlanma	4,42	4,60	1,16	-0.78	0.71
Korkulu Bağlanma	4,85	5,00	0,92	-0.40	-0.45
Kayıtsız Bağlanma	5,20	5,20	0,71	0.28	0.67
Saplantılı Bağlanma	4,23	4,00	0,84	1,19	1,73
İGÖ (Toplam puan)	44,45	45,00	4,67	-0,89	-0,05
Mükemmeliyetçilik	199,28	198,00	25,44	0,49	-0,21

Ölçek puanlarının çarpıklık ve basıklık değerleri -3 ile +3 arasında olduğu için verilerin normal dağıldığı söylenebilir. Bu nedenle analizler için parametrik testler kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorumlar

Mevcut çalışmaya ilişkin elde edilen sonuçlar, tez araştırmasının bu bölümünde gösterilmektedir.

Tablo 3.

Cinsiyet Değişkenine Yönelik Bulgular

	Cinsiyet	N	Ort.	SS	t	p
Güvenli Bağlanma	Kadın	184	4,11	1,37	-5.44	.000
	Erkek	166	4,77	0,75		
Korkulu Bağlanma	Kadın	184	5,00	1,11	3.14	.002
	Erkek	166	4,70	0,62		
Kayıtsız Bağlanma	Kadın	184	5,31	0,55	2.84	.005
	Erkek	166	5,09	0,83		
Saplantılı Bağlanma	Kadın	184	4,04	0,68	-4.76	.000
	Erkek	166	4,45	0,95		
İGÖ (Toplam puan)	Kadın	184	44,28	4,23	-0,70	.478
	Erkek	166	44,63	5,12		
Mükemmeliyetçilik	Kadın	184	195,78	22,10	-2,70	.007
	Erkek	166	203,16	28,26		

Yapılan analize göre, erkeklerin güvenli ($Ort. = 4.77$ $SS = 0.75$) ve saplantılı bağlanma düzeyi ($Ort. = 4.45$ $SS = 0.95$), kadınların güvenli ($Ort. = 4.11$ $SS = 1.37$) ve saplantılı ($Ort. = 4.04$ $SS = 0.68$) bağlanma düzeyine göre anlamlı şekilde daha yüksek olarak bulunmuştur (sırasıyla; $t(348) = -5.44$, $p < .001$; $t(348) = -4.76$, $p < .001$).

Buna ek olarak, kadınların korkulu ($Ort. = 5.00$ $SS = 1.11$) ve kayıtsız ($Ort. = 5.31$ $SS = 0.55$) bağlanma düzeyi, erkeklerin korkulu ($Ort. = 4.70$ $SS = 0.62$) ve kayıtsız ($Ort. = 5.09$ $SS = 0.83$) bağlanma düzeyine göre anlamlı şekilde daha yüksek olarak bulunmuştur (sırasıyla; $t(348) = 3.14$, $p = .002$; $t(348) = 2.84$, $p = .005$).

Ayrıca erkeklerin mükemmeliyetçilik puan ortalaması ($Ort. = 203.16$ $SS = 28.26$), kadınların mükemmeliyetçilik puan ortalamasına ($Ort. = 195.78$ $SS = 22.10$) göre anlamlı şekilde daha yüksek olarak bulunmuştur ($t(348) = -2.70$, $p = .007$).

İlişkilerde güven düzeyinin ise kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4.

Eğitim Durumu Değişkenine Yönelik Bulgular

		N	$\bar{x}$	SS	F	p	Fark
	1. Lise	45	4.40	0.75			1-2
Güvenli	2. Ön lisans	30	5.70	0.71	25.68	0.000	2-3
Bağlanma	3. Lisans	199	4.07	1.28			2-4
	4. YL/Doktora	76	4.84	0.57			3-4
	1. Lise	45	4.67	0.59			
Korkulu	2. Ön lisans	30	5.00	0.00	2.33	0.074	-
Bağlanma	3. Lisans	199	4.94	1.06			
	4. YL/Doktora	76	4.68	0.84			
	1. Lise	45	5.40	1.41			1-4
Kayıtsız	2. Ön lisans	30	5.40	0.40	4.16	0.006	2-4
Bağlanma	3. Lisans	199	5.21	0.55			
	4. YL/Doktora	76	5.00	0.47			
	1. Lise	45	3.92	0.52			1-2
Saplantılı	2. Ön lisans	30	4.50	0.76	3.22	0.023	
Bağlanma	3. Lisans	199	4.26	1.02			
	4. YL/Doktora	76	4.25	0.31			
	1. Lise	45	44.67	4.54			
İlişkilerde	2. Ön lisans	30	46.50	2.54	2.55	0.056	-
Güven	3. Lisans	199	44.03	4.89			
	4. YL/Doktora	76	44.59	4.63			
	1. Lise	45	198.33	20.26			1-2
ÇBMKÖ	2. Ön lisans	30	177.00	7.12	11.87	0.000	2-3
	3. Lisans	199	199.41	26.63			2-4
	4. YL/Doktora	76	208.29	24.47			3-4

Araştırma değişkenlerinin eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşp farklılaşmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi bulguları gösterilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre, güvenli bağlanma düzeyi eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(3, 346)} = 25.68, p < .001$).

Eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, ön lisans eğitim düzeyine sahip olanların güvenli bağlanma puan ortalaması (*Ort.* = 5.70 *SS*= 0.71), lise (*Ort.* = 4.40 *SS*= 0.75), lisans (*Ort.* = 4.07 *SS*= 1.28) ve yüksek lisans (*Ort.* = 4.84 *SS*= 0.57) eğitim düzeyine sahip olanların güvenli bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla; $p < .001$; $p < .001$; $p \leq .001$). Ayrıca lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların güvenli bağlanma düzeyi, yüksek lisans/doktora eğitim düzeyine sahip katılımcıların güvenli bağlanma düzeyine göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur ($p < .001$).

Kayıtsız bağlanma düzeyi, eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(3, 346)} = 4.16$, $p = .006$). Eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, yüksek lisans/doktora eğitim düzeyine sahip olanların kayıtsız bağlanma puan ortalaması (*Ort.* = 5.00 *SS*= 0.47), lise (*Ort.* = 5.40 *SS*= 1.41) ve ön lisans (*Ort.* = 5.40 *SS*= 0.40) eğitim düzeyine sahip olanların kayıtsız bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur (sırasıyla; $p = .013$; $p = .040$).

Saplantılı bağlanma düzeyi, eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(3, 346)} = 3.22$, $p = .023$). Eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, lise eğitim düzeyine sahip olanların saplantılı bağlanma puan ortalaması (*Ort.* = 3.92 *SS*= 0.52), n lisans (*Ort.* = 4.50 *SS*= 0.76) eğitim düzeyine sahip olanların saplantılı bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur (sırasıyla; $p = .018$).

Katılımcıların mükemmeliyetçilik düzeyi de eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(3, 346)} = 11.87$, $p < .001$). Eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, ön lisans eğitim düzeyine sahip olanların mükemmeliyetçilik düzeyi puan ortalaması (*Ort.* = 177.00 *SS*= 7.12), lise (*Ort.* = 198.33 *SS*= 20.26), lisans (*Ort.* = 199.41 *SS*= 26.63) ve yüksek lisans (*Ort.* = 208.29 *SS*= 24.47) eğitim düzeyine sahip olanların mükemmeliyetçilik düzeyi puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur (sırasıyla; $p \leq .001$; $p < .001$; $p < .001$). Ayrıca lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların mükemmeliyetçilik düzeyi, yüksek lisans/doktora eğitim düzeyine sahip

katılımcıların mükemmeliyetçilik düzeyine göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur ($p = .036$).

Korkulu bağlanma ve ilişkilerde güven düzeyinin ise eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > 0.05$).

Tablo 5.

Anne Eğitim Durumu Değişkenine Yönelik Bulgular

		N	$\bar{x}$	SS	F	p	Fark
Güvenli Bağlanma	1. İlkokul/ortaokul	77	5.23	0.60	87.48	0.000	1-2
	2. Lise	152	3.67	1.18			1-3
	3. Lisans ve üstü	121	4.85	0.79			2-3
Korkulu Bağlanma	1. İlkokul/ortaokul	77	5.12	0.67	4.93	0.008	1-2
	2. Lise	152	4.71	0.71			
	3. Lisans ve üstü	121	4.86	1.22			
Kayıtsız Bağlanma	1. İlkokul/ortaokul	77	5.43	0.26	6.31	0.002	1-2
	2. Lise	152	5.19	0.80			1-3
	3. Lisans ve üstü	121	5.07	0.74			
Saplantılı Bağlanma	1. İlkokul/ortaokul	77	3.89	0.73	17.84	0.000	1-2
	2. Lise	152	4.52	1.04			2-3
	3. Lisans ve üstü	121	4.10	0.41			
İlişkilerde Güven	1. İlkokul/ortaokul	77	45.36	3.19	42.10	0.000	1-3
	2. Lise	152	46.21	4.12			2-3
	3. Lisans ve üstü	121	41.64	4.82			
ÇBMKÖ	1. İlkokul/ortaokul	77	184.71	27.77	18.55	0.000	1-2
	2. Lise	152	205.00	25.16			1-3
	3. Lisans ve üstü	121	201.36	20.39			

Araştırma değişkenlerinin anne eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi bulguları gösterilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre, güvenli bağlanma düzeyi annenin eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 87.48, p < .001$). Anne eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, annesi ilköğretim/ortaokul eğitim düzeyine sahip olanların güvenli bağlanma puan ortalaması ($Ort. = 5.23$ $SS = 0.60$), annesi lise ($Ort. = 3.67$ $SS = 1.18$) ve lisans ve üstü

(*Ort.* = 4.85 *SS* = 0.79) eğitim düzeyine sahip olanların güvenli bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla; $p < .001$; $p = .017$). Ayrıca annesinin eğitim düzeyi lise olanların güvenli bağlanma düzeyi, annesinin eğitim düzeyi lisans ve üstü olanların güvenli bağlanma düzeyi göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur ($p < .001$).

Korkulu bağlanma düzeyi, annenin eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 4.93$, $p = .008$). Anne eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, annesi ilkokul/ortaokul eğitim düzeyine sahip olanların korkulu bağlanma puan ortalaması (*Ort.* = 5.12 *SS* = 0.67), annesi lise (*Ort.* = 4.71 *SS* = 0.71) eğitim düzeyine sahip olanların korkulu bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla; $p = .002$).

Kayıtsız bağlanma düzeyi, annenin eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 6.31$, $p = .002$). Anne eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, annesi ilkokul/ortaokul eğitim düzeyine sahip olanların kayıtsız bağlanma puan ortalaması (*Ort.* = 5.43 *SS* = 0.26), annesi lise (*Ort.* = 5.19 *SS* = 0.80) ve lisans ve üstü (*Ort.* = 5.07 *SS* = 0.74) eğitim düzeyine sahip olanların kayıtsız bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla; $p = .037$; $p < .001$).

Saplantılı bağlanma düzeyi, annenin eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 17.84$, $p < .001$). Anne eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, annesi lise eğitim düzeyine sahip olanların saplantılı bağlanma puan ortalaması (*Ort.* = 4.52 *SS* = 1.04), annesi ilkokul/ortaokul (*Ort.* = 3.89 *SS* = 0.73) ve lisans ve üstü (*Ort.* = 4.10 *SS* = 0.41) eğitim düzeyine sahip olanların saplantılı bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla; $p < .001$; $p < .001$).

İlişkilerde güven düzeyi, annenin eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 42.10$, $p < .001$). Anne eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, annesi lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip olanların güven düzeyi puan ortalaması (*Ort.* = 41.64 *SS* = 4.82), annesi ilkokul/ortaokul (*Ort.* = 45.36 *SS* = 3.19) ve lise (*Ort.* = 46.21 *SS* = 4.12) eğitim

düzeyine sahip olanların güven düzeyi puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur (sırasıyla; $p < .001$; $p < .001$).

Katılımcıların mükemmeliyetçilik düzeyi de annenin eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 18.55$, $p < .001$). Anne eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, annesi ilkokul/ortaokul eğitim düzeyine sahip olanların mükemmeliyetçilik düzeyi puan ortalaması ($Ort. = 184.71$ $SS = 27.77$), annesi lise ($Ort. = 205.00$ $SS = 25.16$) ve lisans ve üstü ($Ort. = 201.36$ $SS = 20.39$) eğitim düzeyine sahip olanların mükemmeliyetçilik puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur (sırasıyla; $p < .001$; $p < .001$).

Tablo 6.

Baba Eğitim Durumu Değişkenine Yönelik Bulgular

		N	$\bar{x}$	SS	F	p	Fark
Güvenli	1. İlkokul/ortaokul	93	4.57	1.55	12.85	0.000	1-2
	2. Lise	136	4.04	1.06			2-3
	3. Lisans ve üstü	121	4.73	0.74			
Bağlanma	1. İlkokul/ortaokul	93	4.97	0.74	0.93	0.392	
	2. Lise	136	4.83	0.74			-
	3. Lisans ve üstü	121	4.80	1.20			
Korkulu	1. İlkokul/ortaokul	93	5.09	0.56	8.60	0.000	1-2
	2. Lise	136	5.40	0.73			2-3
	3. Lisans ve üstü	121	5.07	0.74			
Bağlanma	1. İlkokul/ortaokul	93	4.22	1.46	3.28	0.039	2-3
	2. Lise	136	4.37	0.46			
	3. Lisans ve üstü	121	4.10	0.41			
Saplantılı	1. İlkokul/ortaokul	93	46.97	3.61	46.89	0.000	1-2
	2. Lise	136	45.21	3.85			1-3
	3. Lisans ve üstü	121	41.64	4.82			2-3
İlişkilerde	1. İlkokul/ortaokul	93	198.61	37.66	3.58	0.029	2-3
	2. Lise	136	195.57	19.35			
	3. Lisans ve üstü	121	203.97	18.34			
Güven	1. İlkokul/ortaokul	93	198.61	37.66	3.58	0.029	2-3
	2. Lise	136	195.57	19.35			
	3. Lisans ve üstü	121	203.97	18.34			
ÇBMKÖ	1. İlkokul/ortaokul	93	198.61	37.66	3.58	0.029	2-3
	2. Lise	136	195.57	19.35			
	3. Lisans ve üstü	121	203.97	18.34			

Araştırma değişkenlerinin baba eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü varyans analizi bulguları gösterilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre, güvenli bağlanma düzeyi babanın eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 12.85, p < .001$). Baba eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, babası lise eğitim düzeyine sahip olanların güvenli bağlanma puan ortalaması ($Ort. = 4.04 SS = 1.06$), babası ilkokul/ortaokul ($Ort. = 4.57 SS = 1.55$) ve lisans ve üstü ($Ort. = 4.73 SS = 0.74$) eğitim düzeyine sahip olanların güvenli bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur (sırasıyla; $p = .002; p < .001$).

Kayıtsız bağlanma düzeyi, babanın eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 12.85, p < .001$). Baba eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, babası lise eğitim düzeyine sahip olanların kayıtsız bağlanma puan ortalaması ($Ort. = 5.40 SS = 0.73$), babası ilkokul/ortaokul ($Ort. = 5.09 SS = 0.56$) ve lisans ve üstü ($Ort. = 5.07 SS = 0.74$) eğitim düzeyine sahip olanların kayıtsız bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla; $p = .004; p \leq .001$).

Saplantılı bağlanma düzeyi, babanın eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 3.28, p = .039$). Baba eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, babası lise eğitim düzeyine sahip olanların saplantılı bağlanma puan ortalaması ($Ort. = 4.37 SS = 0.46$), babası lisans ve üstü ($Ort. = 4.10 SS = 0.41$) eğitim düzeyine sahip olanların saplantılı bağlanma puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur ($p = .030$).

İlişkilerde güven düzeyi, babanın eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)} = 46.89, p < .001$). Baba eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, babası ilkokul/ortaokul eğitim düzeyine sahip olanların güven düzeyi puan ortalaması ($Ort. = 46.97 S = 3.61$), babası lise ($Ort. = 45.21 SS = 3.85$) ve lisans ve üstü ($Ort. = 41.64 SS = 4.82$) eğitim düzeyine sahip olanların güven düzeyi puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur (sırasıyla; $p = .005; p < .001$). Buna ek olarak, babası lise eğitim düzeyine

sahip olan katılımcıların güven düzeyi, babası lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip olan katılımcıların güven düzeyine göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur ($p<.001$).

Katılımcıların mükemmeliyetçilik düzeyi de babanın eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2, 347)}= 3.58, p= .029$). Baba eğitim durumunun hangi düzeylerine göre anlamlı farklılaşma olduğunu saptamak amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre, babası lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip olanların mükemmeliyetçilik düzeyi puan ortalaması ($Ort. = 203.97 SS= 18.34$), babası lise ($Ort. = 195.57 SS= 19.35$) eğitim düzeyine sahip olanların mükemmeliyetçilik puan ortalamasına göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur ($p= .022$).

Korkulu bağlanma düzeyinin ise baba eğitim durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0.05$).

Tablo 7.

Araştırma Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Analizi Bulguları

	1	2	3	4	5	6
1. Güvenli Bağlanma	r 1					
2. Korkulu Bağlanma	r -.426**	1				
3. Kayıtsız Bağlanma	r -.132*	.029	1			
4. Saplantılı Bağlanma	r -.211**	.033	.153**	1		
5. İlişkilerde Güven	r .233**	-.279**	-.294**	-.225**	1	
6. Mükemmeliyetçilik	r -.160**	.053	-.139**	.160**	.088	1

* $p<0.05$ düzeyinde korelasyon, ** $p<0.001$ düzeyinde korelasyon

Tablo 7’de araştırma değişkenleri arasında bir ilişki olup olmadığını göstermek için gerçekleştirilen Pearson korelasyon analizi sonuçları göstermektedir. Elde edilen sonuçlara göre, ilişkilerde güven düzeyi ile güvenli bağlanma arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r= .23, p<.001$). Bu sonuç, güvenli bağlanma düzeyi yükseldikçe ilişkilerde güven düzeyinin de yükseleceğine işaret etmektedir. Buna ek olarak, ilişkilerde güven düzeyi ile korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır (*sırasıyla*; $r= -.27, p<.001$; $r= -.29, p<.001$; $r= -.22, p<.001$).

Ayrıca mükemmeliyetçilik düzeyi ile güvenli bağlanma tarzı arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = -.16, p < .001$). Buna ek olarak, mükemmeliyetçilik düzeyi ile kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzları arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur (*sırasıyla*; $r = .13, p < .001$; $r = .16, p < .001$).

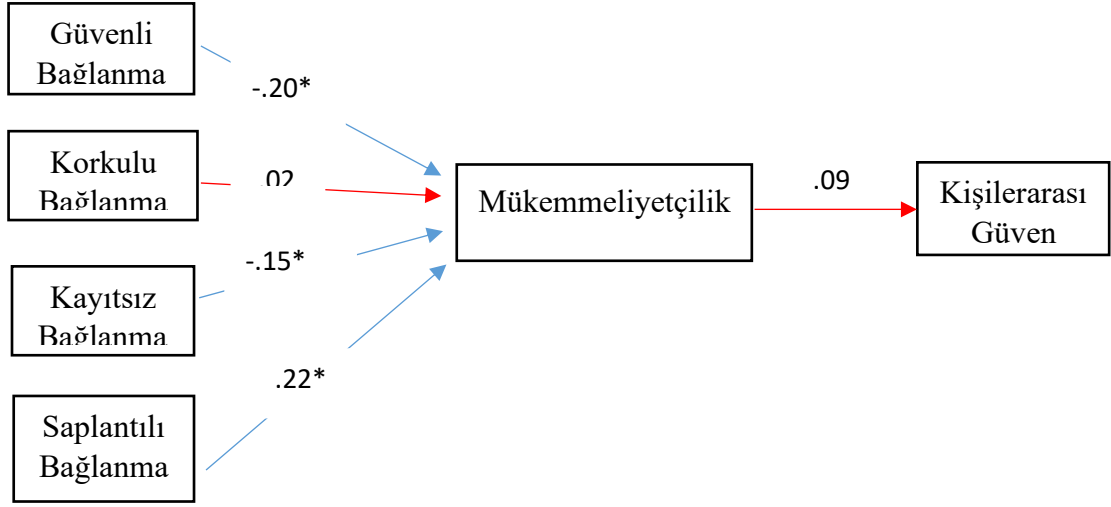
İlişkilerde güven ile mükemmeliyetçilik arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > 0.05$).

Tablo 8.

Aracılık Analizi Bulguları

Uyum İndeksi	Elde edilen uyum değerleri	Mükemmel uyum	Kabul edilebilir uyum
χ^2/sd	20.8	$0 \leq \chi^2/sd \leq 2$	$2 \leq \chi^2/sd \leq 5$
p değeri	0.00	$0.05 < p \leq 1.00$	$0.01 \leq p \leq 0.05$
RMSEA	.240	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$
CFI	.540	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI \leq 0.95$
GFI	.930	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$
AGFI	.610	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$

Güvenli, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzlarının kişiler arası güven ile ilişkisinde mükemmeliyetçilik değişkeninin aracı etkisinin olup olmadığını test etmek amacıyla Lisrel 8.80 istatistik programı kullanılarak yol analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında, yapılan yapısal eşitlik modellemesinde (YEM) araştırma modelinin kabul edilebilir sınırlar içinde olmadığı görülmektedir ($\chi^2/sd = 20.8$; RMSEA = .240; CFI = .540; GFI = .930; AGFI = 610). Bununla birlikte, oluşturulan modelin anlamlı olduğu görülmektedir ($p < .001$). Bu anlamlılık değişkenler arasında bulunan yordayıcı ilişkiye işaret etmektedir.

* $p < .001$

Şekil 1. Modelin Standardize Edilmiş Yol Katsayıları

Oluşturulan modelde güvenli, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma

tarzlarının kişiler arası güven ile ilişkisinde mükemmeliyetçilik değişkeninin aracı etkisinin olup olmadığını test etmek istenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, güvenli, kayıtsız ve saplantılı bağlanma mükemmeliyetçilik değişkenini anlamlı bir şekilde yordarken ($p < .001$), korkulu bağlanma tarzı mükemmeliyetçilik değişkenini anlamlı şekilde yordamamaktadır ($p > 0.05$). Buna ek olarak, güvenli, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzlarının kişiler arası güven ile ilişkisinde mükemmeliyetçilik değişkeninin aracı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur ($p > 0.05$).

BÖLÜM V

Tartışma

Bağlanma stilleri ve kişiler arası güven arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolünü incelemek amacıyla yapılan bu tez çalışmasının mevcut bölümünde elde edilen bulgular daha önce gerçekleştirilen araştırma bulgularıyla karşılaştırılmış ve literatür çerçevesinde tartışılmıştır.

Demografik Bilgilere Yönelik Bulguların Tartışılması

Gerçekleştirilen tez çalışmasında araştırma değişkenleri öncelikli olarak cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucunda erkeklerde güvenli ve saplantılı bağlanma tarzı; kadınlarda ise korkulu ve kayıtsız bağlanma tarzının daha yüksek düzeyde meydana geldiği bulunmuştur. Bu sonuçların, toplumda erkeklere ve kadınlara atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Çünkü özellikle bireyselliğin değil toplulukçu yapının ön plana çıktığı Türk toplumunda ebeveynler kız çocuklarına karşı daha koruyucu yönde davranışlar göstermektedir. Bu koruyucu davranışlar kendisini kısıtlamalar ile göstermektedir. Örneğin, erkek çocuğuna gece dışarı çıkmasına izin verilirken, kız çocuğuna benzer bir durumda ailesi tarafından izin verilmeyebilmektedir. Söz konusu bu durumun kız çocuğunun çevreye karşı daha düşük düzeyde güvenle bağlanmasına neden olduğu düşünülmektedir (Günay ve Bener, 2011). Buna ek olarak, Türk toplumu gibi doğu toplumuna daha yakın topluluklarda erkek çocuğu, kız çocuğuna göre daha önemli varsayılabilmektedir. Çünkü erkek çocuğu soyun devamını getirecek işlevinin olduğu düşünülürken, kız çocuğuna böyle bir işlev atfedilmemektedir. Bu nedenle bebeklik döneminde erkek çocuklarının beslenme, sevgi ve ilgi gibi ihtiyaçlarının kız çocuklarına göre daha iyi şekilde karşılandığı düşünülmektedir (Dedeoğlu, 2000). Bağlanma kuramına göre de bebeklik döneminde bebeğin beslenme ve sevgi ihtiyaçlarının karşılanması sonucunda anne nesnesi içselleştirilir ve böylelikle güvenli bağlanma sağlanır. Eğer anne nesnesi uygun bir şekilde içselleştirilemezse güvenli bağlanma da gerçekleşmez (Bosmans ve ark., 2022). Bu bağlamda, bebeklik döneminde erkek çocuklarının ihtiyaçlarının, kız çocuklarına göre daha iyi karşılandığı düşünüldüğünde erkeklerin daha yüksek düzeyde güvenli bağlanmaya sahip olması kabul edilebilir olarak görülmektedir.

Erkek bireyler her ne kadar güvenli bağlanmayı kız çocuklarına göre daha yüksek düzeyde gerçekleştirse de reddedilme toleransına ilişkin yapılan çalışmalar erkeklerde reddedilme toleransının, kadınlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğunu göstermektedir (Erözkan, 2009; Khoshkam ve ark., 2012). Reddedilme toleransının düşük olmasından dolayı erkek bireylerin özellikle romantik ilişkilerinde ayrılma süreci oldukça sıkıntılı geçebilmekte ve bu durum kaynaklı saplantılı bağlanmanın ortaya çıkabileceği şeklinde değerlendirilmektedir.

Kadınlarda korkulu bağlanmanın daha yüksek olması sonucu da araştırmacı tarafından kabul edilebilir bir sonuç olarak görülmektedir. Çünkü özellikle toplum içerisinde erkek güç simgesi olarak görülmektedir. Toplumun yanı sıra erkek de kendisini güç simgesi olarak gördüğünden kadınlar üzerinde fiziksel, psikolojik, ekonomik ve sosyal açıdan baskı oluşturabilmektedir. Romantik ve sosyal ilişkilerinde sürekli olarak bu baskıyla karşılaşan kadının gelecekte kuracağı bağlara karşı korku duymasının doğal olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca toplum içerisinde kadınlara yönelik olan romantik ve cinsel ilgi erkeklere göre oldukça fazla olabilmektedir. Bu nedenle eş/partner seçiminde kadınların, erkeklere oranla daha geniş seçim özgürlüğüne sahip olduğu söylenebilir (Saraç, 2013). Kadınların sahip olduğu bu geniş seçim özgürlüğünden dolayı bir süre sonra yeni romantik ilişki geliştirmeye karşı çaba göstermediği ve bu nedenle romantik ilişkilerde geliştirdiği bağlarda duyarsızlaşmaya veya daha kayıtsız hale gelmeye başladığı yönünde yorumlanmaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında yapılan araştırmada cinsiyet bağlamında elde edilen bulguların mantıklı gözüktüğü düşünülmektedir. Nitekim yapılan tez çalışmasında elde edilen bu sonuçlar ile literatürün uyumlu olduğu ifade edilebilmektedir. Örneğin, Ottu ve Akpan (2011) yaptığı araştırmada kadınlarda korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyinin erkeklere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Yapılan diğer bir araştırmada ise Akbağ ve İmamoğlu (2010) erkeklerde güvenli ve saplantılı bağlanma tarzının, kadınlara göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu rapor etmişlerdir.

Cinsiyetler arasında yapılan diğer bir karşılaştırmaya göre, erkeklerin mükemmeliyetçilik düzeyi kadınlara göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun kişilik tipleriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Buna göre, literatürde daha önce yapılan araştırmalar A tipi kişilik özelliğine sahip olan bireylerin daha yüksek düzeyde mükemmeliyetçiliğe sahip olduğunu göstermektedir (Akıncı ve ark.,

2018; Cheshire ve ark., 2020). Ayrıca yapılan diğer araştırmalar A tipi kişilik özelliğinin erkeklerde kadınlara göre daha yaygın olduğunu göstermektedir (Russo ve Stol, 2020). Dolayısıyla erkeklerde A tipi kişilik özelliğinin daha fazla olması ve A tipi kişilik özelliğinin mükemmeliyetçilikle ilişkili olmasından dolayı erkeklerde mükemmeliyetçilik özelliğinin daha yüksek olması araştırmacı tarafından kabul edilebilir bir sonuç olarak görölmektedir. Araştırmada elde edilen bu sonuç ile literatür bulguları arasında paralellik olduğu söylenebilir. Örneğin, Stoeber ve arkadaşları (2021) yaptıkları araştırmada mükemmeliyetçilik düzeyini kadınlar ve erkekler arasında karşılaştırmıştır. Bu araştırma sonucuna göre erkeklerde mükemmeliyetçilik düzeyi, kadınlara göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Hill ve arkadaşlarının (1997) yaptığı diğer bir araştırmada da benzer şekilde erkeklerin mükemmeliyetçilik düzeyi, kadınlara oranla anlamlı şekilde daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Ayrıca mevcut tez çalışmasında araştırma değişkenleri eğitim durumu değişkenine göre de karşılaştırılmıştır. Yapılan istatistiki analizler sonucunda, genel olarak, eğitim düzeyi arttıka güvenli bağlanma düzeyinin yükseldiği ve saplantılı ve kayıtsız bağlanma düzeyinin ise azaldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonucun bireyin sahip olduğu eğitim düzeyinin düşünceleri, duygularını ve davranışlarını şekillendirmesi ile ilişkili olabileceği düşünölmektedir (Martin ve Ochsner, 2016; Jacobs ve Gross, 2014). Buna göre, her bireyin bebeklik ve çocukluk döneminden getirdiği birtakım kişilik örüntüleri, değer yargıları, duygusal süreçleri ve davranış kalıpları vardır. Tüm bu unsurlar bireyler tarafından farkına varılıp, düzenlenebilmektedir. Literatür tarafından da bu görüşün desteklendiği söylenebilir. Çünkü eğitimin farkındalık becerisi üzerindeki olumlu etkisi pek çok araştırma tarafından gösterilmiştir (Bush; 2011; Hyland, 2009). Dolayısıyla bireyin eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte bağlanma tarzlarının farkına varıp, güvenli bağlanma tarzını geliştirebileceği ve diğer olumsuz nitelikte olan bağlanma tarzlarını terk edebileceği düşünölmektedir. Bu bağlamda araştırmada elde edilen sonuç kabul edilebilir olarak görölmektedir.

Tez çalışması kapsamında elde edilen bu sonuç ile literatür bulguları arasında uyum olduğu söylenebilir. Örneğin, Civilotti ve arkadaşları (2021) yaptığı araştırmada yüksek düzeyde eğitime sahip olan katılımcıların güvenli bağlanma biçimlerinin daha yüksek ve saplantılı bağlanma biçimlerinin daha düşük olduğunu rapor etmişlerdir. Soponaru ve Dirtu (2014) yaptığı araştırma ise yüksek eğitim

düzeyine sahip olan bireylerin daha düşük kayıtsız bağlanma tarzına sahip olduğunu göstermektedir.

Ayrıca yapılan araştırmada eğitim düzeyi yükseldikçe mükemmeliyetçilik özelliğinin de arttığı görülmektedir. Bu durumun diğer kişilik özellikleri ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Örneğin, eğitim düzeyi yükseldikçe beş faktör kişilik özelliklerinden olan sorumluluk kişilik örüntüsünün de artış gösterdiği bilinmektedir (Hendriks ve ark., 1999; Poropat, 2009). Buna ek olarak, bu kişilik örüntüsü ile mükemmeliyetçiliğin de pozitif yönde ilişkili olduğu daha önce yapılan araştırmalar ile ortaya konmuştur (Fry ve Debats, 2009; Kağan ve ark., 2010). Dolayısıyla eğitim düzeyi yükseldikçe mükemmeliyetçiliğin de yükseliş göstermesi kabul edilebilir bir sonuç olarak görülmektedir. Literatürde benzer bulgulara rastlamak mümkündür. Hewitt ve arkadaşları (1994) yaptıkları araştırmada eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin daha fazla mükemmeliyetçi davranışlar gösterdiklerini ortaya koymuşlardır. Yapılan diğer bir çalışmada ise Sorkkila ve Aunola (2020) benzer şekilde eğitim düzeyi arttıkça mükemmeliyetçi biliş ve davranış örüntülerinin yükseldiğini rapor etmişlerdir.

Yapılan tez çalışmasında elde edilen sonuçlara göre, araştırma değişkenleri anne ve babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, anne ve babanın eğitim düzeyi düştükçe, genel olarak, tüm bağlanma tarzları yükseliş göstermektedir. Bu sonuç, araştırmacı tarafından ilgi çekici bir bulgu olarak görülmektedir. Çünkü anne ve baba eğitim düzeyi düştükçe hem güvenli hem de korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzları birlikte artış gösterdiği bulunmuştur. Bu sonucun birkaç farklı etmeden dolayı ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu etmenlerden ilki nesne sürekliliği ile ilişkilidir. Nesne sürekliliği kavramı bireyin bebeklik dönemindeki bakım veren sayısı ve bu bakım verenlerin hangi sıklıkta değiştiği ile ilişkilidir. Buna göre, bireyin bebeklik döneminde bakım vereninin sürekli değişmesi güvenli bağlanmayı engelleyici bir rolde olabilmektedir. Örneğin, bir anne oğlunu/kızını gündüz çalıştığı için bebeğin anneannesine bıraktığını ve anneannenin evinde ise bebekle anneannesinin yanı sıra iki teyzesinin de ilgilendiğini düşünelim. Bu örnekte bebeğin annesiyle birlikte dört farklı bakım vereni olmaktadır. Bu durum çocuğun nesne sürekliliğinin bozulmasına ve güvenli bir şekilde annesine bağlanmasına engel oluşturmaktadır (Topçu, 2016). Bu bağlamda, eğitim düzeyi yüksek olan anne ve babanın daha çok çalıştığı ve çocuğu bebeklik döneminden itibaren bakıcıya ya da bir aile yakınına emanet ettiği için çocuğun güvenli

bağlanmasında bir sorun ortaya çıktığı düşünülmektedir. Ayrıca eğitim düzeyi düşük olan anne ve babalarda ise evin geçimini genel olarak bir kişi sağladığından tek bir kişinin bebeğe bakım verme olasılığı daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle eğitim düzeyi düşük olan anne ve babalarda bebeklik dönemin itibaren çocuğun nesne sürekliliğinin daha fazla olduğu ve bu sayede daha yüksek düzeyde güvenli bağlanma sağladığı şeklinde yorumlanmaktadır. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçta ikinci etmenin ise anne baba tutumları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Buna göre, eğitim düzeyi düştükçe anne ve babaların tutumu daha otoriter ve koruyucu hale gelmektedir (Erbil ve ark., 2006; Bulut, 2006). Ebeveynlerin sahip olduğu bu otoriter ve koruyucu tutumun ise bireylerde korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma tarzı düzeyini yükselttiği düşünülmektedir. Bu nedenle araştırma kapsamında anne ve babanın eğitim düzeyi düştükçe bireylerin daha fazla korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma tarzı geliştirdiği bulgusu mantıklı gözükmektedir.

Araştırma kapsamında bulunan bu sonuçlar ile literatür bulgularının uyumlu olduğu söylenebilir. Örneğin, Pylypa (2016) yaptığı araştırmada anne ve babanın eğitim düzeyi düştükçe korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma tarzının yükseldiğini rapor etmiştir. Gerçekleştirilen diğer bir araştırmada ise Kang ve Kim (2019) benzer şekilde eğitim düzeyi düştükçe korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma tarzında artış görüldüğünü rapor etmişlerdir.

Ayrıca anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe mükemmeliyetçilik düzeyinin de artış gösterdiği bulunmuştur. Eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin kendi yaşamlarında daha disiplinli, sorumluluk alan ve her şeyin en iyisini isteyen bireyler olması ve bu özelliklerini çocuğuna yansıtmasından dolayı eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin çocuklarının daha mükemmeliyetçi olması araştırmacı tarafından kabul edilebilir bir sonuç olarak görülmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen bu sonuç literatür tarafından desteklenmektedir. Örneğin, Mendi (2015) anne eğitim düzeyi daha yüksek olan bireylerin daha mükemmeliyetçi olduğu yönünde bir sonuca ulaşmıştır.

Korelasyon Analizi Bulgularının Tartışılması

Mevcut tez çalışmasında araştırma değişkenleri olan bağlanma tarzları, kişiler arası güven ve mükemmeliyetçilik değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemek amacıyla Pearson korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, güvenli bağlanma ile ilişkilerde duyulan güven arasında pozitif

yönlü bir ilişki vardır. Bu sonuç, güvenli bağlanma düzeyi yükseldiğinde bireyin kişiler arası ilişkilerde güveninin arttığına işaret etmektedir. Araştırmacı tarafından araştırmada bulunan bu sonuç mantıklı gözükmemektedir. Çünkü güvenli bağlanma, bebeklik döneminde bireyin, genellikle, ilk bakım vereni olan anneye karşı nesne tasarımlarının başarılı bir şekilde içselleştirildiğini ve bu sayede yaşamının ileri dönemlerinde daha sağlıklı ilişkiler kuracağını göstermektedir (Boone, 2013). Bu nedenle güvenli bağlanma tarzına sahip bireylerin kişiler arası ilişkilerinde daha güvenli olması beklenebilecek bir sonuçtur. Buna ek olarak güvenli bağlanma tarzı ile mükemmeliyetçilik arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, güvenli bağlanma düzeyi arttıkça mükemmeliyetçilik özelliğinin azaldığına işaret etmektedir.

Güvenli bağlanma gerçekleştiren bireylerin romantik ve sosyal ilişkilerinde daha sağlıklı bir etkileşim kurmaya eğilimli olduklarından dolayı karşı tarafındaki kişilerin küçük kusurlarını ya da hatalarını daha kolay şekilde göz ardı edebilecekleri düşünülmektedir (Pishva ve Besharat, 2011). Araştırma kapsamında elde edilen sonuçta bu görüşü destekleyici niteliktedir. Literatürde daha önce gerçekleştirilen araştırma bulguları ile bu araştırma sonuçları arasında paralellik söz konusudur. Buna göre, Gnilka ve arkadaşları (2013) yaptığı araştırmada daha güvenli bağlanan bireylerin düşük düzeyde mükemmeliyetçi biliş, duygu ve davranışlara sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Yapılan ilişki analizi sonucuna göre, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzlarına sahip olan bireylerin ilişkilerde güven düzeyinin daha düşük olarak bulunmuştur. Bu sonuç, araştırmacı tarafından mantıklı olarak gözükmemektedir. Çünkü korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzları bireylerin bebeklik dönemlerinde sorunlu bir bağlanma yaşadıklarına yani beslenme, sevgi veya ilgi görme konularında eksiklik deneyimlediklerine işaret etmektedir. Bireylerin hissettiği bu eksiklikten dolayı ilişkilerde güven düzeyinin de düşük olabileceği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde benzer bulgulara rastlamak mümkündür. Örneğin, Harms ve arkadaşları (2016) yaptıkları araştırmada olumsuz yani korkulu, kayıtsız veya saplantılı bağlanmaya sahip olan bireylerin kişiler arası ilişkilerinde güven duymaya karşı sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Aracılık Analizi Bulgularının Tartışılması

Gerçekleştirilen aracılık analizi bulgularına göre, güvenli, kayıtsız ve saplantılı bağlanma mükemmeliyetçilik değişkenini anlamlı bir şekilde yordarken, korkulu

bağlanma tarzı mükemmeliyetçilik değişkenini anlamlı şekilde yordamamaktadır. Buna ek olarak, güvenli, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzlarının kişiler arası güven ile ilişkisinde mükemmeliyetçilik değişkeninin aracı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen bu sonuçların mevcut çalışmanın daha önce yapılan açıklamalar ilişkili olduğu düşünülmektedir. Örneğin, güvenli bağlanma yaşayan bireylerin daha sağlıklı ilişkiler kurabileceğinden dolayı mükemmeliyetçiliğinin daha az olabilmesi beklenen bir sonuçtur veya kayıtsız ya da saplantılı bağlanan bireylerin kendi eksikliklerinden dolayı mükemmeliyetçi olabilecekleri düşünülmektedir. Bununla birlikte, korkulu bağlanma biçiminin mükemmeliyetçilik özelliğini anlamlı yordamamasından dolayı kişiler arası ilişkilerde güven düzeyi ile arasındaki ilişkide anlamlı bir aracılık bulunamamıştır. Daha geniş bir örneklem grubunda bu aracılık analizinin anlamlı yönde olabileceği düşünülmektedir

Literatürde araştırma sonuçları ile paralellik gösteren çalışmalara rastlamak mümkündür. Örneğin, Hejazi ve Khalili (2015) yaptıkları çalışmada bağlanma tarzlarının mükemmeliyetçilik değişkenini anlamlı şekilde yordadığı sonucuna ulaşmışlardır. Soltanzadeh Rezamahalleh (2021) benzer şekilde gerçekleştirdiği çalışmada bağlanma tarzlarının mükemmeliyetçiliği anlamlı şekilde yordadığını göstermektedir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırmanın amaç ve alt amaçları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlardan yola çıkarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Sonuçları

Araştırma sonuçları erkeklerde güvenli ile saplantılı bağlanma tarzının ve mükemmeliyetçilik düzeylerinin daha yüksek olduğunu ve kadınlarda korkulu ile kayıtsız bağlanma tarzının anlamlı şekilde daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, genel olarak, eğitim düzeyi arttıkça güvenli bağlanma düzeyinin yükseldiği ve saplantılı ve kayıtsız bağlanma düzeyinin ise azaldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Buna ek olarak, eğitim düzeyi yükseldikçe mükemmeliyetçilik özelliğinin de arttığı tespit edilmiştir. Mevcut tez çalışmasının sonuçları anne ve babanın eğitim düzeyi düştükçe, genel olarak, tüm bağlanma tarzlarının yükseliş gösterdiğine işaret etmektedir. Buna ilave olarak, anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe mükemmeliyetçilik düzeyinin de artış gösterdiği bulunmuştur.

Korelasyon analizi sonuçlarına göre güvenli bağlanma ile ilişkilerde duyulan güven arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Ayrıca güvenli bağlanma tarzı ile mükemmeliyetçilik arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Buna ek olarak, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzlarına sahip olan bireylerin ilişkilerde güven düzeyinin daha düşük olarak bulunmuştur. Bununla birlikte, ilişkilerde güven düzeyi ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Aracılık analizi sonuçlarına bakıldığında ise güvenli, kayıtsız ve saplantılı bağlanma mükemmeliyetçilik değişkenini anlamlı bir şekilde yordarken, korkulu bağlanma tarzı mükemmeliyetçilik değişkenini anlamlı şekilde yordamamaktadır. Buna ek olarak, güvenli, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma tarzlarının kişiler arası güven ile ilişkisinde mükemmeliyetçilik değişkeninin aracı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Öneriler

Araştırmacılara Öneriler

- Örneklemin evreni daha iyi temsil edici nitelikte olmasını sağlamak amacıyla gelecekteki araştırmacılara örneklem genişliğini daha geniş tutması önerilmektedir.
- Mevcut çalışma, bu araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin ölçtüğü nitelikler ile sınırlıdır. Gelecekte benzer konuda çalışacak araştırmacılara eğer varsa ölçüm nitelikleri daha yüksek veri toplama araçlarını kullanması önerilmektedir.
- Gerçekleştirilen araştırma kesitsel nitelikte araştırma türündedir. Bununla birlikte, yetişkin bireylerin bağlanma tarzlarına yönelik boylamsal bir çalışma gerçekleştirilebileceği düşünülmekte ve önerilmektedir.
- Sunulan tez çalışması yetişkinlik çağında bulunan bireyler ile sınırlıdır. Ergenlik döneminde bulunan bireylerin de çalışmaya dahil edilerek ele alınan değişkenler bağlamında araştırmaların yapılmasının daha kapsamlı sonuçlar vereceği düşünülmektedir.

Uygulayıcılara Öneriler

- Araştırma kapsamında bazı demografik özelliklere sahip bireylerin daha yüksek düzeyde mükemmeliyetçiliğe, korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanmaya eğimli olduğu görülmektedir. Bu risk gruplarında bulunan bireylere yönelik alanında uzman kişiler tarafından çeşitli önleme çalışmalarının yapılması önerilmektedir.
- Araştırmada saplantılı, korkulu ve kayıtsız bağlanma ile ilişkilerde güven düzeyi arasında negatf yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuçtan yola çıkarak alanda psikoterapi hizmeti veren psikologların ve psikolojik danışmanların danışanların bağlanma biçimleri üzerinde daha yoğun çalışması önerilmektedir.

Kaynakça

- Adler, A. (1956). The neurotic disposition. H. L. Ansbacher ve R. R. Ansbacher (Ed.), *The individual psychology of Alfred Adler* (s. 239-262). New York: Harper.
- Ainsworth, M. D. S. (1985). Patterns of infant-mother attachment: Antecedents and effects on development. *Bulletin of the New York Academy of Medicine*, 61(9), 771-791.
- Ainsworth, M. S. D., Blehar, M. C., Waters, E. & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. New Jersey, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716.
- Akbag, M. ve Imamoglu, S. E. (2010). The Prediction of Gender and Attachment Styles on Shame, Guilt, and Loneliness. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 10(2), 669-682.
- Akinci, Z., Yurcu, G., ve Ekin, Y. (2018). Relationships between student personality traits, mobbing, and depression within the context of sustainable tourism education: The case of a faculty of tourism. *Sustainability*, 10(10), 3418.
- Alim, E. (2018). *Ergenlerde mükemmeliyetçilik, öznel iyi oluş ve depresyon arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Master's thesis, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Amado, S. (2005). Üniversitede ilk yılında olan öğrencilerin duygusal sağlığı: Aile işlevselliği ve bağlanma stilleri.
- Amani, A., Isazadeh, O., ve Alipour, E. (2019). The Impact of Group-Based Acceptance and Commitment Therapy on Trust in Interpersonal Relationships and Emotion Control among Married Women. *The Women and Families Cultural-Educational*, 14(48), 145-167.
- Antalyalı, Ö. L., Dumlupınar, M. Ve Özkul, A. S. (2017). Yetişkin bağlanma stillerinin örgütsel güven ve örgütsel bağlılığa etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1679-1702.
- Antony, M. M., Purdon, C. L., Huta, V. ve Swinson, R. P. (1998). "Dimensions Of Perfectionism Across The Anxiety Disorders". *Behavior Research and Therapy*, 36(12), 1143-1154.

- Antony, M., Swinson, R. P. (2000), *Mükemmeliyetçilik Dost Sandığımız Düşman.* (A. Açıkgöz, çev.). İstanbul: Kuraldışı.
- Arslangiray, N. (2013). Üniversite öğrencilerinde beden imajının yordayıcıları olarak bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri.
- Asunakutlu, T. (2002). Örgütsel Güvenin Oluşturulmasına İlişkin Unsurlar ve Bir Değerlendirme. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(9).
- Avcanok, B. (2013). The relationship between perfectionism and resiliency and perceived parental attitudes among university student (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Near East University, Graduate School of Social Science, Nicosia.
- Aydın, S. (2002). Bağlanma stili ve motivasyon profili. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Bahtiyar, Ç.P. (2009). Öğretmen adaylarının kişilerarası ilişkileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 127-142.
- Baltaş, A. (2002). Ekip çalışması ve liderlik: değişimin içinden geleceğe doğru. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.
- Bartholomew, KJ, Ntoumanis, N., Ryan, RM, Bosch, JA ve Thøgersen- Ntoumani, C. (2011). Kendi kaderini tayin etme teorisi ve azalan işlevsellik: Kişilerarası kontrol ve psikolojik ihtiyacın engellenmesinin rolü. *Kişilik ve Sosyal Psikoloji Bülteni*, 37 (11), 1459-1473.
- Belsky, J. (2002). "Developmental Origins Of Attachment Styles", *Attachment & Human Development*, 4(2), ss. 166-170. DOI: 10.1080/14616730210157510.
- Berk, L. E. (2013). Çocuk Gelişimi. B. Onur (Edt.), (Çev: A. Dönmez). Ankara: İmge Kitabevi.
- Boone, L. (2013). Are attachment styles differentially related to interpersonal perfectionism and binge eating symptoms?. *Personality and individual differences*, 54(8), 931-935.
- Borynack, Z. A. (2003). Contextual influences in the relationship of perfectionism and anxiety: A multidimensional perspective. Yayımlanmamış doktora tezi, Oklahoma Üniversitesi, Norman, Oklahoma.

- Bosmans, G., Van Vlierberghe, L., Bakermans-Kranenburg, M. J., Kobak, R., Hermans, D., ve van IJzendoorn, M. H. (2022). A learning theory approach to attachment theory: Exploring clinical applications. *Clinical child and family psychology review*, 1-22.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Attachment*. Basic Books, New York.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Volume 2. Separation*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Loss, separation and depression (Cilt 3)*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma*. (Soylu, T. Çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Bowlby, J. (2013), *Bağlanma*, çev. Tuğrul Veli Soylu, İstanbul, Pinhan Yayıncılık, 2.Baskı.
- Brulin, J. G., Lindholm, T., ve Granqvist, P. (2022). In the state we trust? Attachment-related avoidance is related to lower trust, both in other people and in welfare state institutions. *Journal of Social and Political Psychology*, 10(1), 158-172.
- Bulut, N. (2006). Bir grup üniversite öğrencisinin demokratik tutumları ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45(45), 37-59.
- Burns, D. D. (1980). *İyi hissetmek: Yeni duygudurum tedavisi* (H. A. Karaosmanoğlu, Çev. Ed.). İstanbul: Psikonet Yayınları.
- Bush, M. (2011). Mindfulness in higher education. *Contemporary Buddhism*, 12(1), 183-197.
- Büyükdağ, Y. ve Bal, F. (2020). Kişilerarası ilişkilerde güven düzeyi ile travma sonrası hayata küsme düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından incelenmesi. *Humanistic Perspective*, 2(2), 126-142.
- Campbell L., Simpson J.A., Boldry J.G. ve Rubin H. (2010). Trust, Variability in Relationship Evaluations, and Relationship Processes. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol 99, No 1, 14-31.
- Chen, C., Hewitt, P. L., Flett, G. L., Cassels, T. G., Birch, S. and Blasberg, J. S. (2012). Insecure attachment, perfectionistic self-presentation, and social

- disconnection in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 52(8), 936-941.
- Chen, C., Hewitt, P. L. ve Flett, G. L. (2015). Preoccupied attachment, need to belong, shame, and interpersonal perfectionism: An investigation of the perfectionism social disconnection model. *Personality and Individual Differences*, 76, 177.
- Cheshire, A., Berry, M. ve Fixsen, A. (2020). What are the key features of orthorexia nervosa and influences on its development? A qualitative investigation. *Appetite*, 155, 104798.
- Civilotti, C., Dennis, J. L., Acquadro Maran, D. ve Margola, D. (2021). When love just ends: An investigation of the relationship between dysfunctional behaviors, attachment styles, gender, and education shortly after a relationship dissolution. *Frontiers in Psychology*, 12, 2130.
- Çalışır M. (2009). Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches In Psychiatry*; 1:240-255.
- Çapan, B., E. (2009). Öğretmen adaylarının kişilerarası ilişkileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki. *Anadolu University Journal of Social Sciences*, 9(2).
- Çelik, H., Ekşi, H. ve Gülsu, N. (2017). Orta Çocukluk Döneminde Güvenli Bağlanma ile Mükemmeliyetçiliğin Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(47).
- Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye’de aile ve kadın emeği. *Toplum ve Bilim*, 86(3), 139-170.
- Demir, D. S. (2019). *Yetişkinlerde bağlanma stilleri ile sürekli kaygı düzeyi ve sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Işık Üniversitesi).
- Demirci, İ. (2017). Huzurlu ve mutlu yaşamın değerler ve karakter güçleri bağlamında karma bir araştırmayla incelenmesi.
- Demirtaş, A. S. (2019). Erken ergenlikte güvenli bağlanma ve öz-yeterlik: Umudun aracı rolü. *Eğitim ve Bilim*, 44(200).
- Deniz, M. (2011). Karar verme stilleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma stilleri açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 97-113.

- Derin, N. (2017). İşyerinde kişiler arası güven ile işgören sesliliği arasındaki ilişkide psikolojik rahatlığın aracılık rolü. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30), 51-68.
- Dinç, Yasemin, (2001). Predictive Role of Perfectionism on Depressive Symptoms and Anger: Negative Life Events as The Moderator. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dokur, A. S. (2019). *Yetişkinlik dönemi kişilerarası güven ve dindarlık ilişkisinin psikolojik tahlili: Osmaniye örneğinde* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).
- Duffy, C., Lafferty, C., ve Lafferty, B. (2001). Organizational trust and attachment to an immediate leader: A pilot study. AHRD Conference Proceedings, Symposium,6, 18-25.
- Dunkley, D. M., Berg, J. L. ve Zuroff, D. C. (2012). The role of perfectionism in daily self- esteem, attachment, and negative affect. *Journal of Personality*, 80(3), 633-663. doi: 10.1111/j.1467-6494.2011.00741.x.
- Ekşi, A. (1999). Psikiyatrik Açından Çocuk ve Adolesan İntiharları. (Ed. Aysel Ekşi). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri, s 242-257.
- Ellis, A. (1962). Reason and Emotion in Psychoteraphy, New York, A Birch Lane Press Book.
- Enns, M. W., Cox, B. J. ve Clara, I. (2002). Adaptive and maladaptive perfectionism: Developmental origins and association with depression proneness. *Personality and Individual Differences*, 33(6), 921-935. doi: 10.1016/S0191-8869(01)00202- 1
- Erbil, N., Divan, Z. ve Önder, P. (2006). Ergenlerin benlik saygısına ailelerinin tutum ve davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum*, 3(10), 7-15.
- Erdoğan, A. (2004). Çocuğun psikososyal gelişiminde babanın rolü. *Yeni Symposium Journal*, 42(4) s. 147-153.
- Erikson, H. E. (1963). *Childhood and society*. New York: Norton ve Company Inc.
- Erikson, E. (1984). *İnsanın Sekiz Çağı*. (B. Üstün, ve V. Şar, Çev.) Ankara: Birey ve Toplum Yayıncılık.
- Erozkan, A. (2009). Rejection sensitivity levels with respect to attachment styles, gender, and parenting styles: A study with Turkish students. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 37(1), 1-14.

- Erözkan, A. (2004). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(2).
- Eryılmaz, A. (2016). Bireyle Psikolojik Danışmada Sık Karşılaşılan Psikolojik Sorunlara Müdahale ve Kendi Kendine Yardım Kitabı. (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Erzen, E. (2013). Üniversite sınavına hazırlanan ergenlerin bağlanma stilleri ve öz-yeterlikleri ile sınav kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi.
- Esra Asıcı vd., “ İlişki Doyumunun Mükemmeliyetçilik ve Güven Aracılığıyla Yordanması”, III. Ines Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi, Bildiriler, 28 Nisan-01 Mayıs 2018, Çizgi Kitabevi Yayınları, Antalya, 2018, s. 72.
- Flett, G. L. Hewitt, P. L. ve Singer, A. (1995). Perfectionism and parental authority styles. *Individual Psychology*, 51, 50-60.
- Flett, G.L. ve Hewitt, P.L. (2002). Perfectionism and maladjustment: An overview of theoretical, definitional, and treatment issues. In G. L. Flett, ve P. L. Hewitt (Ed.), *Perfectionism: theory, research, and treatment*. Washington: American Psychological Association.
- Frost, R. O., Lahart, C. M. ve Rosenblate, R. (1991). The development of perfectionism: A study of daughters and their parents. *Cognitive Therapy and Research*, 15, 469-489.
- Frost, R. O. ve Marten, P. A., Lahart, C. Ve Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14, 5, 449-468.
- Fry, P. S., ve Debats, D. L. (2009). Perfectionism and the five-factor personality traits as predictors of mortality in older adults. *Journal of Health Psychology*, 14(4), 513-524.
- Geçtan, E., (2000). *Psikanaliz ve sonrası*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 9. Baskı.
- Gezer, Z. Ü. (2001). Ergenlerin Bağlanma Stilleri ve Aile Yapıları Arasındaki İlişki. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi*.
- Gnilka, P. B., Ashby, J. S., ve Noble, C. M. (2013). Adaptive and maladaptive perfectionism as mediators of adult attachment styles and depression, hopelessness, and life satisfaction. *Journal of Counseling ve Development*, 91(1), 78-86.

- Griffin, D. ve Batholomew, K. (1994). Models of the Self and Other: Fundamental Dimensions Underlying Measures of Adult Attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67: 430-445.
- Günay, G. ve Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153).
- Günaydın, S. C. (2001). *İşletmelerde örgütsel adalet ve örgütsel güven değişkenlerinin politik davranış algısı ve işbirliği yapma eğilimine etkisini inceleyen bir çalışma* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Güngörmüş, O. (2004). *Baba-çocuk ilişkisi*. (Ed. Haluk Yavuzer). İstanbul: Remzi Kitabevi, 11. Baskı, s. 245-256.
- Gürses, İ. ve Kılavuz, M. (211). Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Dönemleri Teorisi Açısından Kuşaklararası Din Eğitimi ve İletişimin Önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 153-166.
- Hamarta, E. (2004). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Selçuk Üniversitesi).
- Harlow, Harry F. (1958). "The Nature of Love, The nature of love" *American Psychologist* 13: s. 673–685.
- Harms, P. D., Bai, Y. ve Han, G. H. (2016). How leader and follower attachment styles are mediated by trust. *Human Relations*, 69(9), 1853-1876.
- Harms, P.D. (2011). Adult attachment styles in the Workplace. *Human Resource Management Review*, 21, 285-296.
- Harvey, B. and Byrd, M. (2000). Relationships between adolescents attachment styles and family functioning, *Adolescence*, 35 , 345-357.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1987). Conceptualizing romantic love as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Hazan, C., Shaver, P., R., (1994). Bağlanma: Yakın İlişkilerle İlgili Araştırmalar İçin Bir Çerçeve. Çev: Dönmez. *Psychological Inquiry*, Vol. 5, No:1, 1-2.
- Hejazi, M., ve Khalili, V. (2015). The Relationship between Students' Test Anxiety, Attachment Styles and Perfectionism. *EDITORIAL TEAM*, 28.
- Hendriks, A. J., Hofstee, W. K. ve De Raad, B. (1999). The five-factor personality inventory (FFPI). *Personality and individual differences*, 27(2), 307-325.

- Henschel, S., Nandrino, J. L. ve Doba, K. (2020). Emotion regulation and empathic abilities in young adults: The role of attachment styles. *Personality and Individual Differences*, 156, 109763.
- Hewitt, P. L., and Flett, G. L. (1991). Dimensions of Perfectionism in Unipolar Depression. *Journal of Abnormal Psychology*, 100(1), 98.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L. (1991). Perfectionism and learned resourcefulness in depression and self-esteem. *Personality and Individual Differences*, 12, 61-68.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L. ve Turnbull, W. (1994). Borderline personality disorder: An investigation with the Multidimensional Perfectionism Scale. *European Journal of Psychological Assessment*.
- Hill, R. W., Zrull, M. C. ve Turlington, S. (1997). Perfectionism and interpersonal problems. *Journal of personality assessment*, 69(1), 81–103.
- Hollender, M. H. (1965), "Perfectionism", *Comprehensive Psychiatry*, 6, 94-103
- Holmes J. (1993) Attachment theory: a biological basis for psychotherapy. *Br J Psychiatry*, 163: 430-438.
- Horney, K. (1950). *Neurosis and human growth; the struggle toward self-realization*. Oxford, England. Routledge. doi: 10.4324/9781315010526.
- Hupcey, J.E., Penrod, J., Morse, J.M. ve Mitcham C. (2001). An exploration and advancement of the concept of trust. *Journal of Advanced Nursing*, 36 (2), 282-293.
- Hyland, T. (2009). Mindfulness and the therapeutic function of education. *Journal of Philosophy of Education*, 43(1), 119-131.
- Jacobs, S. E. ve Gross, J. J. (2014). Emotion regulation in education. *International handbook of emotions in education*, 183-217.
- Kağan, M., Çakır, O., İlhan, T. ve Kandemir, M. (2010). The explanation of the academic procrastination behaviour of university students with perfectionism, obsessive–compulsive and five factor personality traits. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 2121-2125.
- Kağan, M. (2011). Frost Çok Boyutlu Mükemmellik Ölçeğinin Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 12:192-197.

- Kang, N. R. ve Kim, Y. (2019). The Effect of Community-Based Parent Education Program on Parenting Stress According to Adult Attachment Styles. *Journal of the Korean Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 30(4), 178.
- Karapınar, P. B. (2015). Developing trust in principal: its relationship with attachment styles okul yöneticisine güven: Bağlanma stilleri ile ilişkisi.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, E. (2021). Bağlanma kuramı çerçevesinde aldatma ve boşanma. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 248-263.
- Kesebir S., Kavzoğlu S., Üstündağ M.F. (2011). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2011*; 3(2):321-342.
- Khoshkam, S., Bahrami, F., Ahmadi, S. A., Fatehizade, M., ve Etemadi, O. (2012). Attachment style and rejection sensitivity: The mediating effect of self-esteem and worry among Iranian college students. *Europe's Journal of Psychology*, 8(3), 363-374.
- Ko, A., Hewitt, P. L., Cox, D., Flett, G. L. ve Chen, C. (2019). Adverse parenting and perfectionism: A test of the mediating effects of attachment 81 anxiety, attachment avoidance, and perceived defectiveness. *Personality and Individual Differences*, 150, 109474.
- Kokkoris, M.D.(2019). New Insights Into The Association Of Maximizing With Facets Of Perfectionism. *Personality and Individual Differences*. 142, 100-102.
- Kurt, D. (2010). Algılanan Psikolojik Kontrol ile Gencin Psiko-Sosyal İşlevselliği Arasındaki İlişkiler: Kişilerarası Güven İnancı ve Bağlanmanın Rolü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurt, D., Sayıl, M. ve Kındap Tepe, Y. (2013). Ana Babanın Psikolojik Kontrolü ile Gencin Yalnızlığı Arasındaki İlişkide Kişilerarası Güven İnancı ve Bağlanmanın Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 28(71), 105-116.
- Kutlesa, N. (2002), A Group Intervention With University Students Who Experience Difficulties With Perfectionism, Unpublished Doctorate Thesis, Calgary University, Calgary, Alberta.
- Kuyumcu, B. (2005). Evli Çiftlerin Evlilik Doyumu ile Geşalt Temas Biçimleri, Bağlanma Stilleri ve Başa Çıkma Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi,

(Yüksek Lisans Tezi), Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Lopez, F. G., Fons-Scheyd, A., Bush-King, I. ve McDermott, R. C. (2011). A latent class analysis of dyadic perfectionism in a college sample. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 44(1), 32-51. doi: 10.1177/0748175610391610
- Lopez, F. G., Fons-Scheyd, A., Morúa, W. ve Chaliman, R. (2006). Dyadic perfectionism as a predictor of relationship continuity and distress among college students. *Journal of Counseling Psychology*, 53(4), 543-549. doi: <http://dx.doi.org/10.1037/0022-0167.53.4.543>
- Majidova, F. ve İpek, M. (2019). Bağlanma stili ile evliliğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *AYDIN SAĞLIK DERGİSİ*, 57.
- Martin, R. E. ve Ochsner, K. N. (2016). The neuroscience of emotion regulation development: Implications for education. *Current opinion in behavioral sciences*, 10, 142-148.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper-Row Publishers.
- Mayseless, O. (1991). Adult attachment patterns and courtship violence. *Family relations*, 21-28.
- Mendi, E. (2015). *Koşullu anne-baba tutumunun mükemmeliyetçilik, öznel iyi oluş ve benlik saygısı ile ilişkisinin incelenmesi* (Master's thesis, Uludağ Üniversitesi).
- Mikulincer, M., ve Shaver, P. R. (2019). Attachment orientations and emotion regulation. *Current opinion in psychology*, 25, 6-10.
- NoorMohammadi, L. (2021). Predicting trust in interpersonal relationships based on psychological hardship in married women. *Journal of Psychology New Ideas*, 7(11), 1-11.
- Oral, M. (1999). The Relationship between dimensions of perfectionism, stressful life events and depressive symptoms in university students a test of diathesis-stress model of depression. Unpublished master thesis. Middle East Technical University, Ankara.
- Ottu, I. F. ve Akpan, U. I. (2011). Predicting marital satisfaction from the attachment styles and gender of a culturally and religiously homogenous population. *Gender and Behaviour*, 9(1), 3656-3679.
- Özakkaş, T. (2004). *Bütüncül Psikoterapi*, İstanbul: Litera Yayıncılık, 2. Baskı.

- Özgan, H., YALÇIN, A., ve BOZBAYINDIR, F. (2011). Mükemmeliyetçi okul müdürlerinin öğretmenler üzerindeki etkileri. *Education Sciences*, 6(1), 904-917.
- Pacht, A. R. (1984). Reflections on perfection. *American psychologist*, 39(4), 386. doi: 10.1037/0003-066X.39.4.386
- Parke, R. D. ve Lewis, N. G. (1981). The family in context: A multilevel interactional analysis of child abuse. *Parent-child interaction: Theory, Research and prospects*, 169-204.
- Pehlivan Türk, B. (2004). Otistik Çocuğu Olanlarda Bağlanma. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 15(1), 56-63.
- Pishva, N. ve Besharat, M. A. (2011). Relationship attachment styles with positive and negative perfectionism. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 402-406.
- Pistole, M.C. ve Arricale, F. (2003). Bağlılığı anlama: Çatışma hakkındaki inançlar. *Danışmanlık ve Gelişim Dergisi* , 81 (3), 318-328.
- Polat, S. (2009). Eğitim örgütleri için sosyal sermaye örgütsel güven. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Poropat, A. E. (2009). A meta-analysis of the five-factor model of personality and academic performance. *Psychological bulletin*, 135(2), 322.
- Pylypa, J. (2016). The social construction of attachment, attachment disorders and attachment parenting in international adoption discourse and parent education. *Children ve Society*, 30(6), 434-444.
- Rice, K. G., Ashby, J. S., ve Slaney, R. B. (1998). Self-esteem as a mediator between perfectionism and depression: A structural equations analysis. *Journal of counseling psychology*, 45(3), 304. doi:10.1037/0022-0167.45.3.304
- Rice, K. G., ve Mirzadeh, S. A. (2000). Perfectionism, attachment, and adjustment. *Journal of counseling Psychology*, 47(2), 238. doi: 10.1037/0022-0167.47.2.238
- Rotenberg, K. J. (1994). Loneliness and interpersonal trust. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 13, 152-173.
- Rotenberg, K. J. (2001). Trust across the life-span. N. J. Smelser ve P. B. Baltes, (Ed.), *International encyclopedia of the social and behavioral sciences içinde* (7866-7868). New York: Permagon.

- Rotenberg, K. J. (2010). *Interpersonal trust during childhood and adolescence*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Russo, D., ve Stol, K. J. (2020). Gender differences in personality traits of software engineers. *IEEE Transactions on Software Engineering*.
- Saboonchi, F., Lundh, L. G. (2003). Perfectionism, anger, somatic health And positive affect. *Personality And Individual Differences*, 35, 7, 1585-1599.
- Sabuncuoğlu, O. ve Berkem, M. (2006). Bağlanma biçimi ve doğum sonrası depresyon belirtileri arasındaki ilişki: Türkiye’den bulgular. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(4), s. 252-258.
- Santrock, J. W. (2012). Yaşam boyu gelişim: Gelişim psikolojisi. (Çev. Ed. G. Yüksel). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 2011).
- Sapmaz, F. (2006). Üniversite öğrencilerinin uyumlu ve uyumsuz mükemmeliyetçilik özelliklerinin psikolojik belirti düzeyleri açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Saraç, S. (2013). Toplumsal cinsiyet. *Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları, Editörler Lerzan Gültekin, Gül Güneş, Ceylan Ertung, Aslı Şimşek, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara, 27-32*.
- Saya, P. 2006. The relationship between styles and perfectionism in high school students. Yüksek lisans tezi (basılmamış). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 93 pp., Ankara.
- Saymaz, İ. (2003). Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sevi, E, S. (2009). *Psikobiyolojik kişilik modeli ve beş faktör kişilik kuramı: mizaç ve karakter envanteri (tci) ile beş faktör kişilik envanterinin (5fke) karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Sharifi, A., Pouravari, M., ve Behboodi, M. (2018). Identifying Pattern of Relationships between Attachment Styles, Life Satisfaction and Perfectionism in University Students. *Razavi International Journal of Medicine*, 6(1), 14-20.

- Shi, L. (2003). The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *The American Journal of Family Therapy*, 31, 143-157.
- Simpson J. A. (2007). Psychological foundations of Trust. Copyright Association for Psychological Science. University of Minnesota. Vol 16, Number 5.
- Slaney, R. B. ve Ashby, J. S. (1996). Perfectionists: Study of a criterion group. *Journal of Counseling ve Development*, 74(4), 393-398.
- Smith, M., Sherry, S., Glowacka, M., Speth, T., Stewart, S., Saklofske D., Etherson, M. (2018). Who is the most demanding of Them All? A Multisource Investigation of Other-Oriented Perfectionism, Socially Prescribed Perfectionism, and Depressive Symptoms. *Personality and Individual Differences*. 138:328-332.
- Solmuş, T. (2008). *Bağlanma ve aşkın iki yüzü*. Epsilon.
- Soltanzadeh Rezamahalleh, M. (2021). Predicting Attitudes toward Marital Infidelity Based on Attachment and Perfectionism Styles. *Journal of Modern Psychology*, 1(1), 51-64.
- Soponaru, C. ve Dîrţu, M. C. (2014). Antheus' effect in the intergenerational transmission of attachment styles and its importance for adult education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 142, 564-569.
- Sorkkila, M. ve Aunola, K. (2020). Risk factors for parental burnout among Finnish parents: The role of socially prescribed perfectionism. *Journal of Child and Family Studies*, 29(3), 648-659.
- Stoeber, J. (Ed.). (2017). *The psychology of perfectionism: Theory, research, applications*. London: Routledge.
- Stoeber, J., Smith, M. M., Saklofske, D. H. ve Sherry, S. B. (2021). Perfectionism and interpersonal problems revisited. *Personality and Individual Differences*, 169, 110106.
- Stoeber, J. ve Stoeber, F. S. (2009). Domains of perfectionism: Prevalence and relationships with perfectionism, gender, age, and satisfaction with life. *Personality and individual differences*, 46(4), 530-535.
- Suddarth, B. H., Slaney, R. B. (2001). An investigation of the dimensions of perfectionism in college students. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 34, 157-165.

- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21, 1-22.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirilmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Şener, Ş., Karacan, E., (2009). *Anne-bebek-çocuk etkileşiminde olumlu ve olumsuz özellikler* (Ed.Aysel ekşi). Nobel Tıp Kitabevleri.
- Şimşek, A. (2020). *Kişiler arası güven ve psikolojik iyi oluşun çalışan performansına etkileri* (Master's thesis, İşletme Enstitüsü).
- Taşdemir, M. Ö. (2003). Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik, sınav kaygısı, benlik saygısı, kontrol odağı, öz yeterlilik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Terzi, Ş. ve Cihangir Çankaya, Z. (2009). Bağlanma stillerinin öznel iyi olmayı ve stresle başa çıkma tutumlarını yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), s. 1-11.
- Tire, Y. (2011). Önergenlerde olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik ile algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi. Adana.
- Topcu, M. (2016). Ayrılma ve bireyleşme: Nesne ilişkileri üzerine terapötik uygulama. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 3(2), 17-28.
- Tracey, T.J. ve Schneider, P.L. (1995). An evaluation of the circular structure of the checklist of interpersonal transaction and the checklist of psychotherapy. *Journal of Counseling Psychology*, 42, 496–507.
- Tüzün O., Sayar K. (2006). Bağlanma ve Psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1): 24-39.
- Ulu, E. (2007), *Lise öğrencilerinin kariyer inançlarının bazı değişkenlere göre yordanması*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Uyar, M. (2019). *Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin psikolojik iyi oluş düzeylerini yordamada bağlanma tarzları ve bilişsel duygu düzenlemenin rolünün incelenmesi* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

- Verschueren, K., Marcoen, A. ve Schoefs, V. (1996). The internal working model of the self, attachment, and competence in five-year-olds. *Child Development*, 67(5), 2493– 2511. doi:10.1111/j.1467-8624.1996.tb01870.x
- Webster, J. (1998). Attachment styles, reminiscence fuctions and happiness in young and elderly adults. *Journal of Aging Studies*, 12(3), 72-96.
- Wei, M., Mallinckrodt, B., Russell, D. W. ve Abraham, W. T. (2004). Maladaptive perfectionism as a mediator and moderator between adult attachment and depressive mood. *Journal of Counseling Psychology*, 51(2), 201.
- Wulff, D. M. (1997). *Psychology and Religion: Classic and Contemporary Views*. New York: John Wiley and Sons
- Yıldız, M., Sezen, A. ve Yenen, İ. (2007). İlahiyat fakültesi öğrencilerinde durumluluk sürekli kaygı düzeyleri ile akademik güdülenmeler arasındaki ilişkinin incelenmesi. *D.E.Ü İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 25, 213-239.

Ekler

Ek 1.

Etik Kurul Onayı

19.10.2021

Sayın İrem Söğüt

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2021/1113 proje numaralı ve **“Bağlanma Stilleri ve Kişiler Arası Güven Arasındaki İlişkide Mükemmeliyetçiliğin Aracı Rolü”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

A handwritten signature in black ink, reading 'Direnç Kanol'.

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

Ek 2.**Ölçüm Araçları****İlişki Ölçeği Anketi**

Size uygun seçeneğin numarasına bir çarpı (x) işareti koyunuz.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7

**Beni hiç
Tanımlamıyor
Tanımlıyor**

**Beni kısmen
Tanımlıyor**

**Beni
Tamamıyla
Tanımlıyor**

		1	2	3	4	5	6	7
1	Başkalarına kolaylıkla güvenmem.							

İlişkilerde Güven Ölçeği

Aşağıdaki ifadelerin her birininsize ne derece uyduğunu, yanındaki kutucuklarda yer alan “1= Bana Hiç Uygun Değil” ile “5= Bana Tamamen Uygun” arasındaki rakamlardan yalnızca birinin üstüne (X) işareti koyarak gösteriniz.

(1) Bana Hiç Uygun Değil (2) Bana Uygun Değil (3) Bana Biraz Uygun (4) Bana Oldukça Uygun (5) Bana Tamamen Uygun

1	Sıkıntılı dönemlerde bana destek olabilecek insanlar var.	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---	---

Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Aşağıda kişilik özellik ve davranışlarına ilişkin bir dizi ifade bulunmaktadır. Her ifadeyi okuduktan sonra o görüşe ne kadar katıldığınızı belirtiniz. Kesinlikle katılıyorsanız 7 rakamını, kesinlikle katılmıyorsanız 1 rakamını işaretleyiniz. Bu iki görüş arasındaki düşüncelerinizi rakamlardan sizce en uygun olanını yuvarlak içine alarak ifade edebilirsiniz. Eğer bir ifade ile ilgili fikriniz yoksa ya da kararsızsanız 4 rakamını işaretleyiniz.

1) Bir iş üzerinde çalıştığımda, iş kusursuz olana kadar rahatlayamam.	1	2	3	4	5	6	7
--	---	---	---	---	---	---	---

Ek 3.**Demografik Bilgi Formu**

Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( ) Diğer ( )

Yaşınız:

Kaç kardeşiniz:

Eğitim Durumunuz: Okur-yazar ( ) İlkokul mezunu ( ) Ortaokul mezunu ( )

Lise mezunu ( ) Önlisans mezunu ( ) Lisans mezunu ( ) Lisansüstü (Yüksek lisans, doktora)
mezunu ( )

Annenizin eğitim durumu: Okur-yazar değil ( ) Okur-yazar ( ) İlkokul mezunu ( )
Ortaokul mezunu ( ) Lise mezunu ( ) Üniversite ve üzeri ( )

Babanızın eğitim durumu: Okur-yazar değil ( ) Okur-yazar ( ) İlkokul mezunu ( )
Ortaokul mezunu ( ) Lise mezunu ( ) Üniversite ve üzeri ( )

Ek 4.

Ölçüm Araçları Kullanım İzni

Ölçekler (Measures in Turkish)

Bu sayfada yer alan ölçekler ODTÜ Psikoloji Bölümü İlişki Araştırma Laboratuvarı (Relationship Research Lab) kapsamında Prof. Dr. Nebi Sümer ve çalışma arkadaşları tarafından Türkçeye uyarlanan ve/ya geliştirilen ölçeklerdir. Ölçekler etik ilkelere uymak koşulu ile sadece bilimsel araştırmalarda kullanılabilir. **Ölçeklerin kullanımı için izin alınmasına gerek yoktur.** Söz konusu ölçeklerin klinik tanı koyma, psikolojik değerlendirme ve/ya eleman seçme vb. amaçlarla kullanılması hem bilimsel (psikometrik) hem de etik bakımdan uygun değildir. Kullanılmadan önce ölçeklerin geliştirdiği orijinal çalışmaların ve Türkiye örneklemi üzerinde yapılmış olan geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarının detaylı olarak incelenmesi gerekir. Bu sayfayı hazırlayan ve güncelleyen doktora öğrencimiz Gülbin Şengül-İnal'a çok teşekkür ederim.

Nebi Sümer

Önemli Not: Yetişkin bağlanma örüntülerini ölçmek amacıyla geliştirilen İlişkiler Ölçeği (İÖ) ve İlişki Ölçekleri Anketi (İÖA) bağlanma çalışmalarında artık pek kullanılmayan çok eski ölçüm araçlarıdır. Bunun yerine iki temel bağlanma boyutu düzeyinde ölçüm yapan Brennan, Clark ve Shaver'ın (1998) geliştirdiği Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri I (YİYE-I, Bkz. Sümer, 2006) veya Fraley, Waller ve Brennan (2000) tarafından geliştirilen Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin (YİYE-II, Bkz., Selçuk, Günaydin, Sümer ve Uysal (2005) incelenerek kullanılması tavsiye edilmektedir.

1. Relationships Questionnaire (RQ) (İlişkiler Ölçeği)

Kaynak: Bartholomew, K., & Horowitz, L.M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.

Türkçeye adaptasyonu: Sümer, N., & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stillerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürler arası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106. [Makaleyi indir](#)

İbrahim DEMİRCİ

ibrahimdemircipdr@gmail.com

...

Kime: **Siz** iremsogut@hotmail.com

14 Eylül Salı, 20:44

Merhaba,

Ölçeğe linkten ulaşabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

<https://toad.halileksi.net/olcek/iliskilerde-guven-olcegi>

Muradiye Oral

muradiyeoral@gmail.com

...

Kime: **Siz** iremsogut@hotmail.com

31 Ağustos Salı, 20:15

Merhaba,

Sayın İrem Söğüt,

Türkçe uyarlaması tarafımdan yapılmış olan 'Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'ni tez araştırmanızda/bilimsel çalışmalarınızda kullanmanızda herhangi bir sakıca bulunmamaktadır.

Çalışmalarında başarılar dilerim.

Muradiye ORAL

Uzman Psikolog

PHD adayı (Hacettepe Ün. Sosyal Hizmet Bölümü)

Ek 5.**Katılımcı Bilgilendirme ve Aydınlatılmış Onam Formu**

Değerli katılımcı,

Bu araştırma Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında yürütülmektedir. Araştırma İrem SÖĞÜT tarafından, Assist. Prof. Dr. Ezgi ULU danışmanlığında yürütülmektedir. Araştırmanın amacı; bağlanma stilleri ve kişiler arası güven arasındaki ilişkide mükemmeliyetçiliğin aracı rolü olup olmadığını incelemektir. Bu çalışmaya katılabilmek için yetişkinlik çağında olmanız yeterlidir.

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz ve size en uygun gelen cevapları verecek şekilde cevaplamanızdır. Sizden anket formlarında adınız ve soyadınız istenmeyecektir. Bu formu okuyup onaylamanız araştırmayı kabul ettiğiniz ve araştırmaya katılmak istediğiniz anlamına gelecektir. Formun doldurulma süresi 20-25 dakika olarak öngörülmektedir.

Anket, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek ifadeler içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz anketi doldurmayı yarıda bırakabilirsiniz.

Bu çalışmadan elde edilebilecek bilgiler sadece tez kapsamındaki bilimsel çalışmada kullanılacaktır. Araştırma hakkında detaylı bilgiye ihtiyaç duyarsanız iremsogut@hotmail.com adresinden bilgi alabilirsiniz.

Kabul ediyorum

Kabul etmiyorum

Ek 6.

İntihal Raporu

İREM SÖĞÜT TEZ

ORJİNALLİK RAPORU

% 12	% 7	% 1	% 8
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Submitted to Cyprus International University Öğrenci Ödevi	% 5
2	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
3	9lib.net İnternet Kaynağı	% 1
4	exploredoc.com İnternet Kaynağı	% 1
5	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
6	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	<% 1
7	KURT, Deniz, SAYIL, Melike and KINDAP, TEPE Yeliz. "Ana babanın psikolojik kontrolü ile gencin yalnızlığı arasındaki ilişkide kişilerarası güven inancı ve bağlanmanın rolü", Türk Psikologlar Derneği, 2013. Yayın	<% 1
8	burkonturizm.com İnternet Kaynağı	

		<% 1
9	Submitted to Ege Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
10	Submitted to Istanbul Gelisim University Öğrenci Ödevi	<% 1
11	acikerisim.deu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
12	acikerisim.cumhuriyet.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
13	Submitted to Aksaray Aniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
14	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
15	openaccess.ogu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
16	dinveinsan.ogu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
17	ibems.org İnternet Kaynağı	<% 1
18	Submitted to Karadeniz Teknik University Öğrenci Ödevi	<% 1
19	Submitted to Ataturk Universitesi Öğrenci Ödevi	<% 1

20	Submitted to Beykent Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
21	Submitted to Kocaeli Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
22	YASAK, Yeşim and BATIGÜN, Ayşegül, Durak. "Sürücü seçme ve değerlendirmede özbildirime dayalı psikolojik ölçüklerin yeri", Esform Ofset, 2010. Yayın	<% 1
23	Xiaojie Wang, Yuxuan Ren, Zhiqiang Yu, Guofeng Shen, Hefa Cheng, Shu Tao. "Effects of environmental factors on the distribution of microbial communities across soils and lake sediments in the Hoh Xil Nature Reserve of the Qinghai-Tibetan Plateau", Science of The Total Environment, 2022 Yayın	<% 1
24	dergipark.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
25	acikerisim.deu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
26	dspace.gazi.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
27	DENİZ, Kaan Zülfikar, TÜRE, Ersin, UYSAL, Aslı and KUNDUROĞLU AKAR, Tuba. "Determining Socio-economic Status Variables through	<% 1

Cluster Analysis1", Öğretmen Eğitimi Akademisi-Maya Akademi, 2015.

Yayın

28	acikerisim.ticaret.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
29	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1
30	doczz.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1
31	pdrdergisi.org İnternet Kaynağı	<% 1
32	www.j-humansciences.com İnternet Kaynağı	<% 1

Alıntılarını çıkart Kapat
Bibliyografyayı Çıkart Kapat

Eşleşmeleri çıkar Kapat

Ek 7.**Özgeçmiş**

İrem Söğüt, 14 Ağustos 1997 Salihli/Manisa’da doğdu. Lise eğitimini 2015 yılında Salihli Kemal Ural Anadolu Lisesinde tamamladı. KKTC Doğu Akdeniz Üniversitesi’nde 2016-2020 seneleri arasında eğitim alarak Psikoloji lisans bölümünü bitirdi. 2020 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisansına başladı. Lisans ve Yüksek Lisans eğitimi süresince gönüllü stajını Ay Işığı Rehabilitasyon Merkezi’nde, zorunlu stajını ise Salihli Devlet Hastanesi’nde tamamladı.